

Foto damij@n

Poklon junakom

Urška Petaros

V nedeljo, 10. septembra 2017, je bila na bazovski gmajni tradicionalna svečanost v počastitev spomina na štiri bazoviške junake: Ferda Bidovca, Franja Marušiča, Zvonimirja Miloša in Alojza Valenčiča. Zaradi izredno slabega vremena je bil program nekoliko okrnjen; tudi ljudi je bilo manj kot po navadi, vendar se jih je glede na vremenske razmere zbralo kar precej. Kljub dežju so vseeno izpeljali tradicionalni pohod, ki ga je organiziralo AŠZ Sloga v sodelovanju s SPDT in SK Devin. Svečanost je začel Partizanski pevski zbor Pinko Tomažič s pesmijo *Hej brigade*. Prisotne je pozdravil Milan Pahor, predsednik Odbora za proslavo bazoviških junakov. Spomnil se je, da letos praznujemo 90. obletnico nastanka tajne ilegalne protifašistične organizacije Borba. Povedal je, da tudi sedanja Evropa in Evropska unija slo-nita na temeljih protifašizma.

/ str. 9

Pred začetkom novega šolskega leta

Pomenljivo odprtje jesenskega seminarja za slovenske šolnike

Predstavitev izobraževanja

Na 52. jesenskem seminarju za vzgojitelje, učitelje in profesorje šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji sta številne poslušalce, ki so napolnili dvorano Kulturnega doma v Trstu, uvodno nagovorila višja svetovalka za slovenske šole v Italiji Andreja Duhovnik Antoni in Tomaž Simčič. Tokrat so za izobraževanje upoštevali sedemnajst ciljnih skupin, teme pa se dopolnjujejo in nadgrajujejo z izobraževanjem v mreži. Na pomoč so priskočili predavatelji z Univerze v Ljubljani in v Mariboru, Šolski center Celje in svetovalci iz petih različnih enot, izbrani glede na vsebine. Seminar je potekal v dveh ločenih delih: za večstopenske šole prvi teden, profesorji višjih srednjih šol pa so se ga udeležili drugi teden. Za predšolsko stopnjo je

ponujeno izobraževanje v mreži. Andreja Duhovnik Antoni se je zahvalila Tomažu Simčiču, s katerim je oblikovala program, in vsem ravnateljem, ki so jih gostili, ter prepustila besedo predavatelju.

Preveč barv v mojih mislih

Dr. Jadran Lenarčič je od leta 1979 zaposlen na zavodu J. Stefana v Ljubljani in je od leta 2005 tudi njegov direktor. Je predavatelj na univerzah v Novi Gorici, Ljubljani in Bologni ter nacionalni koordinator različnih komisij. Slovenske šolnike je navdušil s predavanjem *Preveč barv v mojih mislih ali moj pogled na ustvarjalnost*, v katerega je vključil veliko primerov iz prakse in svojih izkušenj. Na pogosto vprašanje, kako je delati z vrhunskimi znanstveniki, odgovarja, da so veliko

manj ustvarjalni kot naši otroci. Ustvarjanje je sledenje idealni stvaritvi, je obsesija. Zato so napake potrebne. Za ustvarjalca je izredno pomembno okolje. Delil je svojo izkušnjo: "Ko sem bil len, se mi ni dalo brskati po učbenikih in sem izpeljal novo enačbo". Za ustvarjalnost sta torej pozabljenost in lenoba izredno koristni. Prav tako sta klepetavost in neprilagodljivost njena podlaga. Ustvarjalnost se pri človeku spreminja v različnih obdobjih. Predavatelj se je zgražal nad tistimi, ki bi radi ves čas poležavali in ne delali nič: "Ne rabiš tistega, česar ne znaš; če pa nekaj znaš, lahko to uporabiš". Ustvarjalnost lahko vedno nadgrajujemo, jo spodbujamo in se je nalezemo. Ustvarjalna družba je učinkovitejša in sposobnejša. Z veliko dozo duhovitosti in humorja je dr. Lenarčič spregovoril še o idejah, ki so lahko slabe ali nore; najboljše pa so najbolj nore. Dejstvo pa je, da okostenelo znanje lahko zaduši ustvarjalnost. Končal je z mislijo: "Koliko Picassov se spre-haja po Sloveniji, pa jih nihče ne odkrije, niti sami sebe?"

/ str. 11
Metka Šinigoj

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

PARRUCCHE
Lanza

- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

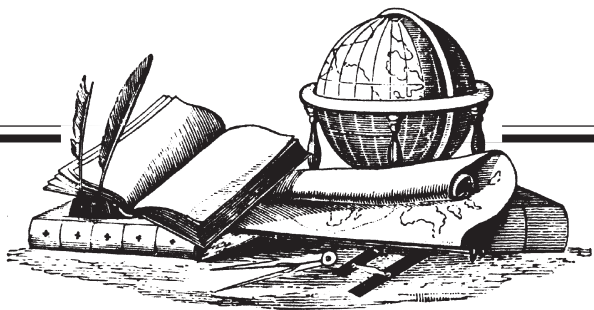
Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

PONUDBA V MESECU SEPTEMBRU!!!

Color Ton • Inoa • Inoa Supreme
Dikson Color • Dikson Ammonia Free

**ŽE PRI NAKUPU
DVEH PROFESIONALNIH BARV
SREDSTVO ZA OKSIDACIJO
LAS ZASTONJ!***

(*ponudba velja za ves september)

Vključitev v evropski projekt

Vipava želi na kulturno pot Leonarda da Vincija

Občina Vipava se vključuje v evropski projekt, s katerim se bodo povezali v novo evropsko kulturno pot Leonarda da Vincija. Poleg Slovenije bodo sodelovale še nosilke projekta Italija in Francija ter Avstrija, Vatikan, Nemčija, Anglija, Nizozemska, Poljska, Portugalska, Rusija, Škotska, Španija,

500-letnici smrti (1452 - 1519) tega vsestranskega genija - izumitelja, znanstvenika, anatomja, inženirja, arhitekta, slikarja in kiparja. V projektu želijo skozi poti Leonardovega bivanja in dela zajeti glavna obdobja njegovega življenja in osvetliti njegovo osebnost. Bil je humanist, čigar ideje lahko oblikujejo

tudi na slovensko ozemlje. Zato so na predstavitvi poudarili predvsem pomembnejše dogodke iz življenja velikega umetnika ter razloge, ki so ga pripeljali tudi v Vipavo. Da Vinci je te kraje obiskal leta 1500, ko mu je Beneška republika naročila izvedbo študije za zaščito območja pred turškimi vpadi.

Princes je povedal, da želijo osnovati evropsko združenje vseh držav, kjer je Leonardo da Vinci preživel precej časa. "Če nam uspe s sodelovanjem pri tej evropski kulturni poti, bomo pridobili posebno blagovno znamko. Ta bo po zgledu, recimo, Toskane precej pripomogla k prepoznavnosti naših krajev in na primer vinarjev, ki bodo svoja vina lahko prodajali po višjih cenah. Vsekakor pa to pomeni, da se bo za deset,

mogoče dvajsetkrat povečalo število turistov", je dejal vipavski župan. Podporo projektu je dalo tudi ministrstvo za kulturo. Če bo Vipavcem uspelo s projektom, bo v Vipavi sedež te evropske kulturne poti za Slovenijo.

Župan Ivan Princes (Foto: Leo Caharija)

Švica in tudi ZDA.

"To bo še dolga pot. Nismo se še prijavi, vendar si prizadevamo pri tem projektu", je na predstavitvi v Vipavi povedal župan Ivan Princes.

Projekt začenja Leonardovo rojstno mesto Vinci, ki leži v bližini Firenc, ob bližajoči se

novega evropskega človeka. Izhodišče je v priznanju univerzalne vrednosti človeka, ki je učinkovito izražena v znameniti risbi Vitruvijevega človeka.

Zapisi iz ohranjene dediščine Leonarda da Vincija pričajo o tem, da so njegove poti segle

Vabilo na Mednarodno konferenco za mladinske zamejske organizacije

Mladinski svet Slovenije, v sodelovanju Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in z njegovo podporo, organizira Mednarodno konferenco za mladinske zamejske organizacije, ki bo potekala 29. in 30. septembra 2017 na Reki (Hrvaška).

Konferenca je namenjena mladim, ki aktivno delujejo ali imajo namen aktivno se vključiti v delo mladinskih organizacij v zamejstvu in v Sloveniji. Osrednja tema konference je informiranje, usposabljanje ter priprava skupnih projektov.

Mednarodna konferenca v okviru projekta Povezujemo ima za cilj ustvariti prostor oz. stičišče za mlade Slovence in mladinske organizacije v

zamejstvu ter v Sloveniji, kjer lahko ti utrjujejo in ohranjajo narodno, jezikovno ter kulturno identiteto, se medsebojno povezujejo ter vzdržujejo svoje članstvo z Republiko Slovenijo, kot tudi krepijo dejavnosti mladih in za mlade. Stroški udeležbe: organizator bo poskrbel za stroške nastanitve, prehrane in prevoza.

Prijave na konferenco: prijavite se lahko po elektronskem obrazcu:

<https://goo.gl/forms/vDJRVlpFgTsR5BXw1>

Prijave zbirajo do petka, 22. septembra 2017. Program dogodka z vsemi podrobnimi informacijami bodo izbranim udeležencem poslali naknadno po e-pošti. Za vprašanja ali pojasnila pišite na info@mss.si. / Mladinski svet Slovenije

Naša naročnika, brata Ivo in Anton Ravnik, ki živita v ZDA in sta v okolju vlemesta San Francisco izjemno dejavna v življenju slovenskih priseljencev, sta nas v ponedeljek, 11. t. m., obiskala v družbi nekdanjega veleposlanika pri Svetem sedežu in tudi dolgoletnega zelo delavnega člana Slovencev v Združenih državah Amerike, Karla Bonuttija. V prijetnem pogovoru z vsemi tremi smo v uredništvu občudovali tekočo, naravnost očarljivo, primorsko obarvano slovenščino in izvedeli marsikaj zanimivega.

Nedavna spominska svečanost na čepovanskih Vratih Obnovljeno znamenje iz 1. svetovne vojne

V soboto, 9. septembra, je na čepovanskih Vratih potekala spominska slovesnost ob odkritju obnovljenega spominskega znamenja iz prve svetovne vojne.

Znamenje je tesno povezano z legendo avstro-ogrške obrambe na soški fronti, ki jo je poosebljal Svetozar Boroevič von Bojna (1856–1920). Avstro-ogrski general in pozneje tudi feldmaršal se je v zgodovino zapisal kot poveljnik 5. armade (Isonzo-Armee), ki je branila položaje na soški fronti. Na Primorskem je še danes ohranjenih kar nekaj toponimov, ki ohranjajo spomin na tega slavnega vojskovodjo: Boroevičev prestol na Krasu, Boroevičeva steza nad Postojno, Boroevičev vodnjak na Ajševici in Boroevičeva cesta pri Čepovanu.

Ta je bila slovesno odprta 14. maja 1916, ob prisotnosti vojaških in civilnih oblasti. Pripeljal se je celo sam general Boroevič, ki je sicer redko zapuščal svoje poveljniško mesto v Postojni. Cesta med čepovanskimi Vrat in Grudnico je služila za potrebe oskrbovanja branilcev na soški fronti in je dokočno povezala že leta 1910 zgrajeno cesto iz doline

Idrijce v Čepovan z Lomsko planoto. Poimenovali so jo Boroevič Strasse oziroma Boroevičeva cesta. Omenjeni odsek sta spomladi 1916 zgradila gradbeni oddelek pod poveljstvom črnovojniškega inženirja Rodlbacha in utrdbeni skupina stotnika Jungerja, o čemer priča tudi ohranjena tabla te gradbene enote, ki se nahaja višje ob cesti. Na začetku Boroevičeve ceste pri čepovanskih Vratih so avstro-ogrski graditelji postavili obcestno znamenje, vrh katerega so vgradili večjo neeksplozivno italijansko granato, na eno izmed plošč pa so izpisali ime ceste. Po prvi svetovni vojni so domačini v strahu pred novimi italijanskimi oblastmi omenjeno znamenje prekrili z ometom in granato zamenjali s križem. Pozabljeno in

zapuščeno znamenje se je v taki obliki ohranilo do obnove. Poleg tega sta nanj vplivala tudi neugodna lega, tik ob cesti, ter precej razširjeno nezanimanje za soško fronto pred demokratizacijo Slovenije. Tokratno prireditev in obnovo spominskega znamenja je pripravilo Društvo soška fronta 1915–1917. Že 25 let se društvo trudi za ohranjanje zgodovinskega spomina na soško fronto, ki je pred stoletjem kruto zaznamovala kraje ob Soči. Pri tokratnem projektu se je še posebej izkazal g. Tadej Munih, zdajšnji podpredsednik in nekdanji dolgoletni predsednik Društva soška fronta.

Renato Podbersič ml.

Fotografiji prikazujeta znamenje pred obnovo in po njej.

Povejmo na glas

Se nestrpnost res širi?

Če je res, da je v svetu vse več znamenj nestrpnosti, in to prav v razviti demokraciji, potem se seveda velja zamisliti. Ne bi bilo prvič, da bi preveliko breme preštevilnih problemov potisnilo množice ljudi v občutek brezizhodnosti in tesnobe, kar pač ni videti svetlega obzorja. Navedeni občutek ne obstane samo pri tesnobi, spremeni se v strah in ogroženost, kar lahko vodi v ustvarjanje napetosti na vseh ravneh sobivanja. Te napetosti torej zaostrijo medčloveške odnose ali celo obudijo sovražnost, ki se je že zdela premagana, npr. grobe izpade proti priseljencem in v osnovi proti vsem, ki so drugačni. Pred nekaj dnevi so v Rimu domačini, se pravi naši ljudje, pretepli migranta in potem s silo obračunali z dobrodelno aktivistko, ki je pretepenemu namenila lepo besedo. V kraju Acqui Terme sta dva mladoletnika fizično obračunala z migrantom in prizor objavila na Facebooku. Veliko osuplost je vzbudil izbruh žalitve Judov v hotelu v švicarskih Alpah, kjer "naše judovske goste prosimo, da se stuširajo, preden gredo v bazen, in enako storijo ob odhodu iz njega". Kaj se torej dogaja in kako je mogoče, da so predmet ponižanja ponovno Judje, mar ni to že davno obsojena in pokopana sramota? Toda ponovnega izkopavanja mržnje iz preteklosti s tem še ni konec. V Virginiji v Združenih državah Amerike so se v mestu Charlottesville odločili, da odstranijo spomenik generala Roberta Leeja, vrhovnega poveljnika ocepitvenega Juga v državljanski vojni. Nasilno nastopi

skrajna desnica, ki se še danes prepozna v Ku Klux Klanu, in ulični spopad je neizogiben. In to, sklicujoč se na državljansko vojno pred več kot dvesto leti! Vsekakor gre za zgovern primer, kako sedanje sovraštvo obudi davno preteklost in ta sedanjo mržnjo dodatno stopnjuje. Ni dvoma, da velja biti pri obujanju preteklosti zelo previden. In potem se je mogoče vprašati, kako je mogoče, da so Američani izvolili za predsednika Trumpa, osebo, ki se mu želja po trdi roki bere na obrazu. Ali pa Velika Britanija kot drug primer demokracije na najvišji ravni. Kaj ni tudi ona znamenje nekakšne podtalne nestrpnosti, ki se razliva na vse strani kot kaplja olja? Namreč Brexit kot zavračanje migrantov in, kar je zastrašujoče, tudi priseljencev iz evropskih držav. Kaj nestrpnost res grozeče dviga glavo, kaj se res odvrčamo od naših temeljnih vrednot, ki so čisto nasprotje vsakršni mržnji, vsakršni delitvi med naše in druge in celo med zahodne in manj zahodne prebivalce evropske celine? Temu pojavu bi morali odločno in takoj stopiti na prste, dokler je še čas, ker bo sicer rojeval vse večjo mržnjo in vse večjo nestrpnost in razmere bodo še slabše in nemara nepredvidljive. Saj je vendar rešitev naših stisk le v vrednotah, v strpnosti do vseh, v približevanju vsem, v premagovanju strahu zgolj zase, v razumevanju, sočutju in solidarnosti. Rešilna pot torej obstaja, lahko, da ni lahka, a je edina trdna, varna in dostojanstvena.

Janez Povše

Pogovor Špela Pahor, etnologinja, pravljičarka, bibliotekarka

“Pripovedujem s srcem in z dušo”

Špela Pahor je etnologinja, pravljičarka in bibliotekarka, ki pravljice pripoveduje že dvajset let. Pravzaprav so ji bile položene v zibel. Odlična pripovedovalca sta bila njen oče Miroslav in pranon Ivan. Tako jih je poslušala in brala že v zgodnjem otroštvu. Prislunila je tudi starim ljudem v vaseh slovenske Istre in zapisovala njihove pripovedi. Ljudske pravljice tudi prevaja – iz italijanščine, francoščine, španščine in drugih jezikov v slovenščino. S kamišibajem se je prvič srečala leta 2014 in ta jo je tako prevzel, da je že poleti leta 2015 uprizorila svoje prve štiri kamišibaje. Kamišibaj gledališče je pripovedovanje ob slikah na malem odru. Prihaja iz Japonske, kjer kami pomeni papir, šibaj pa gledališče. Izvajalec stoji ob majhnem lesenem odru, na katerem v slikah teče zgodba, ki jo ta pripoveduje. Slike prikazujejo pomembne dogodke v zgodbi podobno kot pri stripu. Izvirnost in mojstrstvo risanja ter sugestivnost pripovedovanja potegnejo gledalca globoko v vrtinec dogodkov. S pripovedovanjem ob slikah na malem odru Špela razveseljuje otroke v knjižnicah, šolah in vrtcih. Pripoveduje v domovih in dnevnih centrih in odraslim s posebnimi potrebami v Varstveno delovnih centrih. Letos se je udeležila pripovedovalskega festivala Festival interculturel du conte na Île de Vassivière v Franciji. Da bi podrobneje spoznali to japonsko umetnost pripovedovanja zgodb ob slikah na malem odru, sem Špeli Pahor zastavila nekaj vprašanj.

Špela, kje se je zgodilo prvo, usodno srečanje s kamišibajem?

V Piranu, na Židovskem trgu, avgusta leta 2014. Bila sem pri maši v cerkvi sv. Štefana in slučajno nisem šla domov po ulici, ampak čez Židovski trg. Neka gospa me je prijazno povabila, naj se pridružim gledalcem. Potem sem bila tam tri večere zapored kuhani in pečeni. Oglevala sem si vse predstave in ostala kot začarana.

Zakaj te je kamišibaj gledališče tako prevzelo?

Pravzaprav ne vem, ali pa je to težko opisati. Morda so bile to slike, sam način pripovedovanja ob slikah, privlačni mali odri, dobri pripovedovalci, glasba, vzdušje na malem trgu med starimi piranskimi hišami, prijazni ljudje ...

Katere veščine so potrebne za kamišibaj predstavo?

Pravzaprav o tem vem zelo malo. Pritegneta tako dobra risba kot način pripovedovanja.

Kaj pa pripomočki?

Lesen oder in slike so najbrž čisto dovolj. Lahko še dve leseni palčki, s katerima udariš na začetku predstave, da pritegneš poslušalce. Nekateri tudi igrajo na različne instrumente, uporabijo lutke, origami in podobno.

Katera je bila tvoja prva kamišibaj predstava in kaj ti je bilo takrat najlepše v procesu nastajanja in kaj najtežje? Kaj pa zdaj, ko si že izkušena?

Prvo leto sem pripravila legendo o sv. Juriju, ki je v Piranu, pred skoraj 700 leti, rešil dva ribiča pred hudim neurjem. Ker nisem veščica risanja, sem si pomagala s kolažem. Najlepše je bilo, ko so mi ob sestavljanju slik ali ko sem si predstavljala poslušalce, prihajale na misel zabavne zgodbe, ob katerih sem se še sama smejala. Najtežje pa je bilo premagati tremo. Tisto leto sem poleg legende o sv. Juriju, ki sem jo sestavljala kakih štirinajst dni, na hitro naredila risbe še za tri istrske ljudske zgodbe. Želela sem se pridružiti ostalim kamišibajkarjem tudi v četrtek, dan pred uradnim začetkom festivala. Pripovedovali smo na Tartinijevem

liko prijav, tako da sem imela res srečo, da sem se festivala lahko udeležila.

Si se za to gostovanje posebej pripravljala, si pripravila novo kamišibaj uprizoritev?

Najprej sem hotela predstaviti istrsko ljudsko Kraljična in pastir, s katero sem sodelovala na lanskem kamišibaj festivalu v Piranu. Prevedla sem jo v francoščino in se učila besedila, tako da bi lahko pripovedovala čim bolj tekoče, sproščeno in brez zatikanja. Potem sem ugotovila, da presega predpisanih deset minut, in sem se odločila za filipinsko ljudsko Poroka med soncem in luno, ki sem jo tudi pripravljala za piranski festival. Ta je krajša in še slike so mi bile bolj všeč. To, da vzamem s seboj kamišibaj, pa mi je predlagala prijateljica Savina Gorišek in k sreči sem vzela v poštev njen nasvet. Bila sem edina, ki je pripovedovala ob slikah na malem odru, in že to je pritegnilo poslušalce. Všeč so jim bili zgodba, način pripovedovanja in tudi ilustracije, tako da me je umetniški vodja festi-

slončku, zaradi katerega ima zdaj vsi sloni rilec namesto majhnega noska. Združuje igranje na ljudsko glasbilo, petje, pripovedovanje, mimiiko in gibe. Izžareva neverjetno toplino, čutiti je njegovo ljubezen do dediščine, prednikov, družine, otrok, afriške kulture, poleg tega ima smisel za humor, spoštuje poslušalce in jih zna pritegniti k sodelovanju. Zelo sta mi bila všeč tudi Armelle in Peppo Audigane. Armelle ima ruske korenine, je izjemna pripovedovalka, takoj začutiš njeno slovansko dušo, močna čustva, strast in hrepenenje.

Peppo, ki ima romsko poreklo, jo spremlja s harmoniko ali kakim drugim glasbilom. Tudi nekaj francoskih pripovedovalk mi je bilo všeč. Zelo sem hvaležna prijateljici Nevenki Primožič, s katero sva se skupaj odpravili na potovanje. Brez nje najbrž ne bi znala niti izstopiti na pravi metro postaji, kaj šele kupiti vozovnice za vlak, letalo, metro in rezervirati sobe.

Si v Franciji pripovedovala zgodbo v slovenščini ali v francoščini, nemara celo istočasno oziroma izmenično v obeh jezikih?

Kar v francoščini, saj me drugače ne bi razumeli. Nekateri so pripovedovali tudi v različnih francoskih narečjih, vendar le delčke zgodb, ostalo pa v francoščini. Kamel Guennoun in Halima Hamdane, ki prihajata iz francoskih kolonij, sta kdaj kak stavek ali več povedala tudi v arabščini. Slišati je bilo tudi italijansko pesem.

otoku so majhen, ljubeč gradič, svetilnik in muzej umetnosti, pa tudi forma viva in mini učni zeliščni vrt. V jezeru lahko plavaš, se po njem voziš s supom ali barčico. Sprehodi ob jezeru so čudoviti. V prostrani ogradi se pase čreda oslov, v drugi so koeze, v tretji vrsta grahastih golobov in petelin, vsepovsod se spreletavajo vrabci, v stranišču gnezdiijo lastovnice ... Blizu jezera je majhna kamnita hiška, v kateri pečejo kruh po starih receptih. Vlada mir in spokojnost, tako da je med poslušalci veliko mladih družin z majhnimi

otroki, ki združijo pripovedovalski festival s počitnicami in kampiranjem. Sicer pa me je presenetilo, koliko starih ljudi je bilo med poslušalci. Nekaj tudi takih, ki so se opirali na paličko. Očitno Francozi ne mislijo, da so pravljičice samo za otroke. Festivalski prostor je pravzaprav velika zelenica, obdana z drevesi in jezerom. Na zelenici postavijo manjše in večje šotore, kotičke za počivanje ali popoldansko spanje, za sedenje ob ognju, za glasno branje, za delavnice pripovedovanja ali delavnice ročnih spretnosti. Uporabijo prav vse, stare kavče in fotelje, v kocke stisnjeno seno, stara vrata in mize, velike lesene kolute, na katerih so bile kdaj navite železne zajle, zaboje, odslužene klubske mizice, lesene pručke ... Iz ostankov koles, motorjev, kosov lesa in drugih materialov sestavijo simpatične skulpture, ki razveselijo mimoidoče. V enem

sprejemna pisarna, v tretjem prodajalna doma narejenih oblačil, nakita in igrač iz ostankov blaga. Peppo in Armelle sta imela svojo cigansko leseno prikolicco, poslikano s cvetličnimi vzorci, v kateri potujeta in spita. Podobnih prikolic je bilo še nekaj. Za ograjo so bila tri lesena poljska stranišča. Poslušalci smo se tako lahko selili s prizorišča na prizorišče. Dopoldan so bile na vrsti balades contées, sprehodi s pripovedovanjem zgodb. Opoldne so se pripovedovalcu Kamelu pridružili tudi drugi pripovedovalci, zgodbam so sledile

še uganke in pesmi. Po kosilu so bile na vrsti siestes contées s pripravljenimi ležalniki za počivanje in poslušanje zgodb. Da ne bi motili koga, ki je v sosednjem ležalniku zaspal, kar je bilo dovoljeno in celo zaželeno, smo namesto ploskanja pomahali z visoko dvignjenimi rokami v znak, da so nam bile zgodbe všeč. Ob štirih je bila ciganska pavza pri Armelle in Peppu, potem pa odprta scena na malem odru pod velikim drevesom, kjer sem tudi sama pripovedovala ob slikah na malem odru. Tudi drugače je vzdušje sproščeno in družinsko. Dvakrat smo tudi praznovali, François Moëse Bamba in Armelle Audigane sta imela rojstni dan in čestitkam in objemom ni bilo ne konca ne kraja. Občutek sem imela, da se tudi poslušalci poznajo med seboj, poklicni pripovedovalci pa se tako ali tako večkrat srečujejo na pripovedovalskih festivalih, ki jih je v Franciji veliko.

Če bi se kdo od bralcev želel preizkusiti v tej umetnosti, kaj bi mu svetovala? Kje lahko začne?

Začne se navadno na začetku. Ko slišiš dobro zgodbo, jo navadno želiš deliti. Tudi v vsakdanjem življenju je tako. Pripoveduješ zgodbe, ki se te dotaknejo. Meni je veliko pomenilo, da sem lahko poslušala pripovedovati starejše ljudi. Med njimi so bili tudi res pravi ljudski umetniki. Z opazovanjem in poslušanjem se veliko naučiš. Rada pripovedujem ljudske zgodbe, ki dopuščajo veliko prostora za improvizacijo. Omo gočajo, da se vsakič znova prilagajaš poslušalcem, njihovi starosti in razpoloženju, prostoru, navdihu in končno tudi svojemu počutju. Kamišibaj pa mi je všeč zato, ker so slike lahko opora besedilu. Poleg tega lahko otrokom šaljivo povem, da bomo zdaj gledali risanke po televiziji in naj mi pomagajo priključiti to leseno škatlo in poiščejo kabel, gumb, daljinec in tako dalje ... na koncu pa jih povabim, naj narišejo svojo risanko. Tako jih povabim še k ustvarjanju v sliki, kot jih včasih povabim tudi, da sami pripovedujejo.

Kaj načrtuješ v prihodnje? Bo to predstava za otroke ali za odrasle?

Zdaj bi najrajši načrtovala dolge počitnice. Ja, imam nekaj v mislih, ampak je še skrivnost.

Želim ti še veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Hvala, Ksenija. Tudi tebi vse dobro in hvala za zanimiva vprašanja.

Ksenija Orel

trgu, v parku pri pomorskem muzeju, Jelena Sitar Cvetko pa tudi na Prvomajskem trgu. Sicer pa ne morem reči, da sem izkušena. Na festivalu sodelujejo tudi lutkarji, gledališki igralci, ilustratorji, slikarji, glasbeniki ... Teh izkušenj nimam, rada pa pripovedujem. In mislim, da pripovedujem s srcem in z dušo.

Vaja gotovo dela mojstra. Kako sama doživljaš napredek v ustvarjanju?

Meni je bila likovna umetnost vedno všeč, nisem se ji pa nikoli prav veliko posvečala. Uživam predvsem v pripovedovanju. Napredek pa najbrž opazijo drugi. Vsaj nekateri mi to tudi povedo.

Udeležba na mednarodnem festivalu gotovo ni kar tako. Kako je prišlo do sodelovanja?

Želela sem si novih izkušenj. Brskala sem po internetu in našla nekaj festivalov v Franciji in različnih frankofonskih državah. Poslala sem prijavo v Vassivière, sprejeli so jo in me uvrstili v program. Kasneje sem izvedela, da dobivajo vsak dan zelo ve-

vala povabil tudi na radio Vassivière.

Si morda seštel, koliko ur dela je potrebnega za postavitev kamišibaj predstave?

Ne. Če ti je nekaj všeč, ne šteješ ur, ne dni ne noči. Pač uživaš, ko razmišljaš, ustvarjaš in sestavljaš podobe.

Običajni japonski kamišibaj ima dvanajst do šestnajst slik, ki podobno kot v stripu prikazujejo pomembne trenutke v določeni zgodbi. Se držiš te sheme?

Niti tega nisem štel, a tako na pamet bi rekla, da ja.

Predstavljam si, da je bila zate to izjemno pomembna izkušnja, ki ti je potrdila, upam, da ne ovrгла, prepričanje, da si kot kamišibajkarka na pravi poti?

Festival v Franciji je bil res zanimiva izkušnja. V šestih dneh sem slišala pripovedovati veliko profesionalnih in tudi amaterskih pripovedovalcev. Najbolj me je navdušil François Moëse Bamba iz Burkine Faso z afriško zgodbo o radovednem

Kdo so bili poslušalci?

Festival poteka na otoku sredi velikega jezera. Narava je prekrasna, veliko je gozdov in pašnikov, cest je malo, vasesice so polne lepih hišk, na

od šotorov je bila knjigarna, v drugem kuhinja z jedilnico, v tretjem prostor za bife in pripravo zelenjave in klobasic. Spet v enem igralnica za majhne otroke, v drugem

Zaradi finančnih malverzacij mariborske nadškofije

Upokojeni nadškof Kramberger na zatožni klopi

Upokojeni nadškof Franc Kramberger bo moral zaradi finančnih malverzacij mariborske nadškofije na zatožno klop. Kot so za TV Slovenija potrdili na okrožnem sodišču v Ljubljani, ga pravnomočna obtožnica bremeni zlorabe položaja. Po oceni tožilstva si je nadškofija s prepredajo delnic nezakonito prilastila 1,2 milijona evrov. Krambergerja dolžijo sodelovanja pri prepredaji svežnjev delnic Mladinske knjige Založbe v letih 2003 in 2004. Te so od Krekove družbe prek nadškofije do končnih lastnikov Etola in NFD pristale v enem dnevu. S posredovanjem je nadškofija zaslužila več kot milijon evrov na račun prodajalcev in kupca, ki jim je zagotovila druge protiusluge, je poročala TV Slovenija. Specializirano tožilstvo je tako maja vložilo obtožnico, ki je postala pravnomočna 18. avgusta. Prve obravnave bodo razpisane v kratkem, še navaja televizija.

Zlorabe položaja so sicer pravnomočno obtožene štiri osebe, poleg Krambergerja še

prodaji po precej višji ceni. Posli so bili izvedeni tik pred začetkom uradnega prevzema holdinga Zvon Ena. Kazniva dejanja naj bi bila storjena na škodo družb Etol in NFD. Ti sta z delnicami, ki sta jih kupili od mariborske nadškofije, nato pa prodali naprej, ustvarili veliko izgubo. Preiskavo je sodišče uvedlo februarja 2014. Pravni svetovalec pri slovenski škofovski konferenci Andrej Naglič je v oddaji Tarča na Televiziji Slovenija povedal, da Kramberger ni strokovnjak za področje prava ali financ in da se je pri svojem delu zanesel na nasvet strokovnih služb.

takratni predsednik uprave družbe za upravljanje NFD Stanislav Valant, nekdanji dolgoletni ekonom mariborske nadškofije Mirko Krašovec in nekdanji prvi mož Etola Ivan Ferme, so pred časom poročali mediji. Kramberger naj bi bil kot prvi mož mariborske cerkve v imenu nadškofije podpisal pogodbe o nakupu delnic Mladinske knjige Založbe in še isti dan pogodbe o njihovi

Poudaril je, da so posle vodili strokovnjaki s področja poslovanja in so ti o poslih tudi največ vedeli. Naglič je povedal še, da verjame, da je Kramberger zaupal svojim sodelavcem in verjel, da dela nekaj dobrega pri vseh teh poslih. Dodal je še, da verjame, da se bo v kazenskem postopku izkazalo, da Kramberger ne nosi tako velike kazenske odgovornosti, kot mu jo očitajo.

Cerkveni in družbeni antislovar (39č)

L kot LEPOTA 4

Umetnost je postala stvar elite, medtem ko je njena lastnost nekoč vselej bila njena navzočnost med ljudmi. Bila je torej v njihovi službi, dosegljiva vsem in vsem za uporabo, o čemer nam lahko pričajo čudovita italijanska mesta, ki jih vsi radi obiskujemo, prav zaradi njihove "lepote". Ali torej ne privabljajo ljudi z vsega sveta prav zaradi njihove "objektivne" lepote? Seveda bo takoj kdo oporekal, da sedanji okusi niso takšni, kakršni so bili srednjeveški ali baročni ali tudi viktorski. O tem seveda ni dvoma, a se, kot smo dejali, duša hrani s tistim, kar vidi in sliši, če pa je okoli nje le grdo, bo na ta račun trpel tudi njen smisel za presojo. Če se razširi prepričanje, da je umetnost v tem, da gremo izven okvirjev in shem za vsako ceno, potem

bodo ljudje množično odklanjali vse tisto, kar je preteklo in kar smo podedovali. Na ta način se prekine stik z vsem tistim, kar je bilo pred nami. Kar je umetnost pripeljalo v krizo, se je odvijalo in se še odvija predvsem na neki ideološki ravni, ki se opira na ta spremenjeni občutek za presojo, ki smo ga omenili. Tisto, kar se torej na področju umetnosti dela in interpretira, zdaj ni več stvar srca, temveč možganov, saj je umetnost v veliki meri postala predvsem intelektualističen napor, isto pa velja tudi za tiste, ki jo morajo razbrati in interpretirati, pa obupno iščejo neki smisel. "Pomislite na srečo, ki jo lahko začutite, ko imate v naročju prijateljevega otroka. Z njim ne želite narediti nič – nočete ga pojesti, ga kakorkoli uporabiti, še najmanj v znanstvene name-

ne. Želite ga samo gledati in občutiti veliko veselje, ki vas prevzema, ko se osredotočite na tega otroka, ne pa na vas same. To je tisto, kar je Kant definiral kot nezainteresirano obnašanje, kar je tisto obnašanje, ki je značilno za našo izkušnjo lepega". To je po angleškem filozofu Rogerju Scrutonu mistična izkušnja, ki jo občutimo pred nečim lepim, gre namreč le za zrenje, ki ne vključuje nobenega drugega dejanja ali napa kot le to, da se prepustimo lepoti, da nas prevzame. V prid temu, o čemer govorimo, vam predlagamo ogled filma *Dove vai in vacanza?*, vsaj tistega dela, kjer Alberto Sordi kot rimski branjevec z ženo obišče Beneški bienale, pa ugotovi, da je popolni analfabet v sodobni umetnosti. Hudomušni način nam pove točno to, kar nam je hotela povedati že pravljica *Cesarjeva nova oblačila*, v kateri le nedolžni otrok, ki nima plašnic družbe, lahko vidi – da je namreč cesar gol, medtem ko vsi drugi občudujejo njegova nova oblačila.

Andrej Vončina

Pater Jernej Kurinčič je minulo soboto, 9. t. m., pripeljal v Oglej skupino mladih iz župnije Kapela s Kostanjevice pri Novi Gorici, ki bodo v kratkem šli k birmi. V krstnici ob baziliki so pod vodstvom patra Jerneja zelo brano in doživeto obnovili krstne obljube, z njimi so bili tudi starši in botre ter botri. O Ogleju in pomenu Ogleja za nas Slovence, ki smo prav po oglejski krajevni Cerkvi vstopili v evropski zbor narodov in evropske omike ter seveda krščanstva, je zbranim spregovoril naš urednik Jurij Paljk. Po ogledu bazilike so odšli še na romarsko pot na Barbano in na ogled Gradeža.

Novosti na uredništvu slovenskega katoliškega tednika

G. Boštjan Debevec nov odgovorni urednik Družine

Msgr. mag. Franci Petrič z 20. novembrom 2017 končuje mandat odgovornega urednika tednika Družina. Ob tem se mu v imenu Slovenske škofovske konference iskreno zahvaljujem in izrekam priznanje za opravljeno delo ter redno izhajanje osrednjega katoliškega tednika. Direktor družbe Družina, d. o. o., Tone Rode je, v skladu z 18. členom Zakona o medijih ter 43. členom Pogodbe o

ustanovitvi družbe, s soglasjem slovenskih škofov, družbenikov in nadzornega sveta ter pozitivnim mnenjem uredništva tednika Družina, imenoval g. Boštjana Debeveca za odgovornega urednika tednika Družina za obdobje petih let (21. 11. 2017–19. 11. 2022). Obenem je ustanovil programski svet tednika Družina, ki je svetovalno telo in v pomoč odgovornemu uredniku pri vsebinskem usmerjanju tednika Družina in pri pridobivanju podpore pri

Msgr. Franci Petrič

bralcih in širšem občestvu. Direktor družbe je s soglasjem slovenskih škofov imenoval msgr. dr. Jožeta Pluta (LJ), g. Bogdana Vidmarja (KP) in dr. Davida Kranerja (MS) za člane programskega sveta tednika Družina (21. 11. 2017–19. 11. 2022). Prav tako je imenoval msgr. dr. Jožeta Pluta za vodjo programskega sveta in duhovnega asistenta uredništva tednika Družina za obdobje petih let (21. 11. 2017–19. 11. 2022). Novemu odgovornemu uredniku, članom ter vodji programskega sveta in duhovnemu asistentu želimo obilo Božjega blagoslova ob prevzemu novih odgovornosti.

msgr. Stanislav Zore OFM
predsednik SSK

Kratke

Romanje v Medjugorje od 6. do 9. oktobra

Odhod z avtobusne postaje v Novi Gorici zelo zgodaj zjutraj v petek, 6. oktobra. Proti večeru prispemo v Medjugorje, kjer bosta sv. maša in čaščenje sv. križa. V soboto zjutraj vzpon na Križevac, kdor bo mogel. Zvečer sv. maša in čaščenje Najsvetejšega. Še prej obisk Podbrda, kraja Marijinih prikazovanj. V nedeljo srečanje s Skupnostjo družin in zvečer sv. maša. Popoldne obisk Cenacola. V ponedeljek zjutraj odpotujemo proti domu, za sv. mašo se ustavimo v hrvaškem Lurdu pri Makarski. V večernih urah prispemo domov. Prijave: g. J. Markuža, župnik v Zgoniku - tel. 040-229166 (za Tržaško), g. Darko - 3703201305 ali 0481-32121 (za Goriško), ga. Anica 00386-5-3022503 (za Slovenijo). Slovenski in italijanski državljani potujejo z osebno veljavno izkaznico za inozemstvo.

Drugo leto bo papež obiskal Benetke

Predsednik Škofovske konference Triveneta in beneški patriarh Francesco Moraglia je na sestanku 12. septembra povedal, da so mu v preteklih dneh iz Vatikana sporočili, da bi papež Frančišek v letu 2018 lahko prišel obiskat Cerkve italijanskega severo-vzhoda. Končno se je le odzval na vabilo patriarha in škofov Veneta, Furlanije Julijske krajine in Tridentinske Južne Tirolske. Obisk naj bi trajal en sam dan: poleg maše naj bi bil velik dogodek, posvečen vernikom treh dežel, še zlasti mladih, saj bo naslednje leto potekala sinoda, namenjena prav njim.

ZNAMENJE KRIŽA

PRIMOŽ KREČIČ

Vzeti križ na rame

Ljudje se izogibamo križu, ker je mučilo in spominja na smrt ter minljivost. Želimo se odmakniti od njega, industrija 'izumlja' veliko 'zdravil' za beg in ravnodušno pozabo. Križ kljub temu ostaja stvarnost naših dni in družbe. Pogosto nam ga drugi naložijo ali pride sam od sebe, najtežji je križ, ki smo si ga naredili sami. Mnogi se ob srečanju s križem sprašujejo, zakaj Bog dopušča hudobijo, greh in smrt. Vendar z Božje strani ni drugega odgovora kot, da sam Bog stopi v naše trpljenje ter ga zvesto trpi kot dar za nas, ki smo mu ga pripravili. Jezusovo telo na križu je kraj končno izbojevane zmage nad strahom, grehom in smrtjo. Ni širil hudobije, ne bežal pred njo, ampak jo je sprejel z usmiljenjem in spremeni v dar svoje ljubezni. Očeta je prosil za morilce, da jim odpusti, ker ne vedo, kaj delajo. Janezov evangelij prinaša zadnje Jezusove besede: 'Dopolnjeno je'! To pomeni, da je dopolnjeno delo novega stvarjenja. Pomembno je, da Jezus ni ostal na križu in v grobu, ampak je tudi kot človek stopil v Očetovo slavo, da moremo v njegovem križu častiti pove-

ličano človekost in ljubezen. Vsi, ki se mu pridružimo, moremo biti deležni te slave in izpolnitve. Marsikdaj smo v skušnjavi, da precenjujemo svoje moči in ne vidimo pa veličine Jezusove ljubezni, v kateri moremo premagati strahove, minljivost in se polno uresničiti. Češčenje Jezusovega križa nam prinaša moč in pogum, da vsak dan vzamemo svoj križ na rame, se

odpovemo egoizmu in hodimo za Jezusom. Če je Jezusova ljubezen spremenila hudobijo križa v vir novega življenja, bo tudi naša ljubezen začela spreminjati križe, da ne bodo vir prekletstva in nove hudobije,

ampak reka upanja in darovanja. Greh je nevera in Kristus je umrl za nevernike, pravi sveti Pavel. Povabljeni smo, da z vero sprejmemo njegovo ljubezen in zaupamo njegovemu daru odrešenja. Pri vsakem zbližanju z njegovim križem bomo deležni njegovega usmiljenja, ki bo rodilo sadove spreobrnjenja, odpuščanja in novega življenja. To je odgovor na prošnjo, naj pride k nam Božje kraljestvo. Obnova vsega se začne pri križu, njegova spodbuda pa je ljubezen.

Ob 25-letnici odkritja "dogodkov v Porčinjū"

Sporočilo "Marije žanjice" je aktualno tudi danes

Letos se spominjamo 25. obletnice t. i. ponovnega odkritja "dogodkov v Porčinjū" v Beneški Sloveniji. Kot znano, se je septembra 1855 - skoraj tri leta pred "dogodki v Lurdu" - v Porčinjū mali Terezi Duš (1845-1870) trikrat prikazala Marija. Prvič je to bilo na mali šmaren, 8. septembra, ko je nepismeno deklico, ki je pasla kravo v dolini pod vasjo, nagovorila "po naše", v slovenskem narečju, in ji pomagala s srpom nažeti travo (odtod vzdevek Marija žanjica). Obenem ji je velela, naj ljudem naroči, naj spoštujejo Gospodov dan, naj ne skrunijo svetosti praznika, ki je namenjen počitku in molitvi, naj ne preklinjajo, naj se postijo in naj molijo rožni venec. Kasneje je Tereziko sprejel v videmski samostan sester Previdnosti furlanski svetnik Luigi Scrosoppi. Po nekaj letih je tam - kot s. Marija Hozana, stara komaj 25 let - tudi umrla. Kot pričajo dokumenti, krajani niso nikdar pozabili na to, kar se je zgodilo v Porčinjū pred 162 leti. In vendar je dogodek, zlasti po zaslugi medijev, pred 25 leti presegel meje ožjega prostora. Prvo večje romanje je bilo 26. maja 1992. Vasio in kapelico (*na sliki zgoraj*), ki na kraju prvega videnja stoji od leta 1886, obiskuje vedno več ljudi. V tem času je za razne časopise, tudi za naš tednik, veliko pisal tudi misijonar Ciril Čarga. K večji odmevnosti je morda pripomogla tudi beatifikacija (1981) in kanonizacija (2001) sv. Luigija Scrosoppija. Na romarsko pot so navezani tudi verniki iz Slovenije, ki redno in radi prihajajo v Porčinjū (22. aprila letos je tam maševal msgr. Alojz Uran). Le nekaj dni pred letošnjo obletnico prvega prikazanja, v nedeljo, 3. septembra, je v malem svetišču, posvečenem Mariji žanjici, maševal tržaški škof msgr. Giampaolo Crepaldi (*na mali sliki*). V homiliji je med drugim poudaril, da v Porčinjū, ki ga je Marija blagoslovila s svojo materinsko navzočnostjo, prihajajo nešteti verniki, prišli pa so tudi škofje, ki so s svojo prisotnostjo dali dogodkom izpred 160 let cerkveno vrednost. Marija je "preprosti, revni in zelo ponižni deklici" izročila nadvse pomembno sporočilo, ki je tudi za današnji čas "močno in zahtevno". Naroča dve stvari, ki sta bi-

stveni za versko izkušnjo in imata posebno duhovno vrednost tudi v našem času. Z vabilom, da bi posvečevali Gospodov dan in ne preklinjali, nam Marija naroča, naj dajemo prvo mesto Gospodu v svojem življenju. Vedno bolj živimo, kot bi Boga ne bilo, je dejal nadškof Crepaldi. "Resnica pa je ta, da brez Boga smo kot vlak, prisiljeni iti naprej, ne da bi sploh vedeli, kam peljemo". To je "današnja drama", na katero naj verniki odgovorijo z velikodušnim in doslednim krščanskim pričevanjem, da bi ljudem našega časa omogočili odrešujoče in osvobajajoče srečanje s Kristusom. Prikazanja mali Tereziki Duš nas tudi spominjajo, da je rožni venec pomembna molitev, ki sta jo med drugim molila Alessandro Manzoni in Alcide De Gasperi. Vsakdo ima kaj, za kar lahko prosi Marijo. Vsi jo lahko prosimo velike milosti, ki nam dajejo rasti v spoznavanju in ljubezni do Jezusa, je še dejal msgr. Crepaldi. Prosimo jo milosti zdravja za naše duše, za Cerkev, za naše družine, za bolnike, za naša mesta, "za vse, da bi se mogli srečati z Bogom, ki je vir ljubezni in usmiljenja". Mariji, ki je naša skrbna mati in ki moli za nas, grešnike, "zaupamo naša življenja", je sklenil nadškof Crepaldi. / DD

Sredi avgusta v imenu p. Marka iz Aviana V skupni molitvi za Evropo

Ob prazniku blaženega p. Marka iz Aviana je bilo sredi avgusta letos kar nekaj pomenljivih spominskih slavi. Sklenilo jih je večerno somaševanje 17. avgusta v frančiškanski cerkvi v Ljubljani, ki jo je vodil p. Štefan Kožuh, generalni vikar reda manjših bratov kapucinov, v prisotnosti 103 italijanskih romarjev, ki so prišli iz pordenonske pokrajine, od koder je bil p. Marko. Odbor za kanonizacijo furlanskega kapucina (1631-1699), ki je kot apostol s spokornim sporočilom pridigal po vsej Evropi in blagoslovil evropske vojskovodje pred odločilno bitko pred vrati Dunaja, rad poudarja vred-

noto povezovanja med narodi. Dne 13. avgusta, na dan, ko goduje p. Marko, je bilo posebno "evropsko" slavlje na Trbiškem. Relikvija blaženega kapucina je bila izpostavljena v osebno in skupno češčenje pri nemški maši ob 8.30 v kraju Thoerl-Maglern na avstrijskem Koroškem, pri italijanski maši ob 10.30 v dekanij-ski cerkvi na Trbižu, ob 15. uri v Marijinem svetišču na Sv. Višar-jah, kjer so molili in peli v nemščini, italijanščini in slovensko-slovenski maši v Žabnicah. V duhu srečanja med ljudmi različnih jezikov in kultur je bila pomenljiva trijezična podobica, ki so jo prejeli udeleženci, s

prošnjo, ki jo je "apostol evropskih narodov" molil ob osvoboditvi Evrope: "Odvрни narode, ki hočejo vojno. Ne ljubimo drugega kot le mir". Kot smo že omenili, je več kot 100 romarjev iz Pordenonske štiri dni kasneje (17. avgusta) je bil pogreb p. Marka iz Aviana; pokopan je v sloviti dunajski kapucinski cerkvi, kjer počiva zraven cesarjev) obiskalo več svetih krajev po Sloveniji. Najprej so se ustavili v kapucinskem samostanu v Vipavskem Križu, nato v narodnem svetišču na Brezjah, kjer so opravili krajšo marijansko pobožnost, in popoldne v Ljubljani. Ogled mesta v spremstvu priložnostnih "vodičev" iz Družbe Jezusove (tu-

di p. Marko iz Aviana se je oktobra 1683 v Ljubljani srečal z nekaterimi jezuiti, ko se je vračal z osvobojenega Dunaja!) so sklenili z dvojjezično večerno mašo, ki je okrog oltarja združila v skupni molitvi za Evropo redovnike in vernike iz slovenske prestolnice in iz naše dežele (med romarji je bilo kar sedem duhovnikov). Ob 13. avgustu je bilo zlasti na Pordenonskem še veliko manjših srečanj in pobožnosti v spomin na p. Marka in v njegovem duhu, in sicer v krajih Corva, Coltura di Polcenigo, v cerkvi del Cristo in dell'Ospedale v Pordenonu, v svetišču delle Grazie, Poffabro itd. v prepričanju, da samo molitev, ki se širi med ljudmi, lahko privede do tega, da bo končno le razglašen za svetnika kapucin, ki je bil tako blizu nas in je toliko naredil in trpel za to, da bi Evropa ostala krščanska. / D

OPČINE Tradicionalni Marijanski shod

Kljub slabemu vremenu so lepo počastili Božjo Mater

V nedeljo, 10. septembra, je bil na Opčinah tradicionalni, že 69. Marijanski shod. Zaradi slabega vremena je odpadla procesija in verniki so se po molitvi rožnega venca zbrali samo pri sveti maši. Daroval jo je tržaški škof-nadškof Giampaolo Crepaldi ob somaševanju vseh tržaških duhovnikov. Pel je mešani pevski zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Tomaža Simčiča, pri maši so sodelovali tudi skavtje SZSO - Trst in redovnice. Po lepi ustaljeni navadi so bili nekateri verniki oblečeni v narodne noše, kar da prazniku vsakokrat topel domač pridih. Nadškof Crepaldi je imel pridigo v italijanščini. Spomnil se je na stoto obletnico prikazovanja Fatimske Matere Božje, ki se je prikazala trem otrokom; dva od njiju je papež Frančišek letos razglasil za sveta. Crepaldi je nagovoril predv-

sem mlade. Opozoril jih je, da se je Marija v Fatimi prikazala trem preprostim otrokom. Naročila jim je, da morajo biti zvesti krstnim obljubam. Prosil jih je, naj molijo za mir (prikazovanja Fatimske Marije so se dogajala med prvo svetovno vojno). In ne nazadnje je Mati Božja naročila otrokom, naj molijo rožni venec. Tudi nadškof je opozoril na pomen molitve rožnega venca.

Na koncu mašne slovesnosti je vse navzoče pozdravil openski župnik Franc Pohajač. Zahvalil se je vsem, ki so sodelovali pri bogoslužju. Verniki so skupaj zmolili še molitev, ki jo je napisal papež Frančišek ob stoti obletnici prikazovanja Fatimske Matere Božje, in pa molitev za beatifikacijo Jakoba Ukmarja. Na koncu so še vsi skupaj zapeli *Zahvalno pesem*.

Urška Petaros

V razmislek

Prepoznavamo se

Pred časom je bil v nekem časopisu štrbunk med avtorjem manj pomembnega članka in nekom, ki se je v članku prepoznal. Takšni primeri niso redki, bolj pogosto pa se dogaja, da pisci kakršnega koli članka, v katerem se je nekdo prepoznal, velikokrat sploh ne mislijo na to osebo, so pa prav zaradi nje toliko bolj brani ... Bil je lep septembrski dan. Spotoma sem se ustavil pred enim od gorenjskih župnišč.

Pred stavbo je mrgolelo otrok, med njimi pa tudi tri gospe, ki so jih nadzirale. Prepričan sem bil, da je to oratorij ali pa dopoldanski verouk. Kaj pa naj bo drugega v župnišču, si mislim. Lepo pozdravim, dobim prijazen odzdrav, kar v zboru, in povprašam, ali je g. župnik doma. Zopet odgovor v zboru: "Je v pisarni"! Zahvalim se in potrkam na pisarniška vrata. Oglasi se znani bas, in ko vstopim, se z velikim veseljem objameva, saj se nisva videla že nekaj let. Beseda da besedo in vprašam: "Kako, da imate verouk dopoldan? Je pri vas šolski pouk popoldan?" "Ne", odgovori, "šolo popravljajo in so me prosili, če bi pouk lahko bil v župnišču, pa sem privolil. Redno počisti čistilka, pozimi dobim še malico, da mi ni treba kuhati kosila". "Ti pa si se znašel"! Jaz bi se ne, pomoderjem sam zase. Med pogovorom pa mi pove: "Veš, kakšen pogoj je bil, da je šolski pouk v župnišču?" "Ne vem"! "Odstraniti je bilo treba s sten verska znamenja". "Ja, plačali pa le bodo in vsaj nekaj bo župnija dobila"! "Da, da", nadaljuje, "Veš, kaj so za kristjana verska znamenja"? "Vem, z njimi se prepoznavamo in tu smo se za Judežev denar prodali ... Pa se čudimo, če pri nas velikokrat z vero opletajo kot z metlo ..."

Na Ljubelju tik pred predorom je bila svoj čas "Oaza miru". Tamkajšnji propadajoči hotel so preuredili v prijetno duhovno središče, kjer so se vrstile duhovne vaje in najrazličnejša srečanja. Vse je lepo potekalo, dokler ni umrl g. Vlado Penik, ki je to vlekel dalje. Danes stavba žalostno propada. Tam so bila tudi prenočišča in osebam so lahko ponudili tudi hrano. Nekega večera se pred stavbo ustavi avtobus s potniki. V recepcijo vstopi mlajši moški in se dogovarja za prenočišče. Med pogovorom zapazi na steni križ in vpraša: "Je tisti tam

tudi po sobah"? in pokaže na križ. Receptor pove, da je, saj je to cerkvena struktura. Gospod se prijazno poslovi in reče: "Mi tu ne moremo prenočiti"! In odide. Bil je namreč muslim z muslimanskimi potniki.

V soboto, 19. avgusta 2017, je Primorski dnevnik prinesel komentar z naslovom: "Nič hudega, če je žaljiv, samo da je proti splavu". Gre za izjavo dr. Boštjana M. Zupančiča, ko se je Simone Veil zavzela za splav in je o tem v svojem govoru povedal jasno stališče na Brezjah na Veliki šmaren tudi ljubljanski nadškof. Avtorica omenjenega članka, ki je pisan v stilu polpreteklega časa, ribari med mlakužo in trsem, kot da ne bi vedela, kakšno je stališče Cerkev do tega problema. Tudi iz tega primera se prepoznavamo, saj se ob ta članek ni spotalnil nihče, ki bere ta list, pa je med njimi tudi kakšen veren...

Sestro Mario Adelgundis, notredamko, akademsko slikarko, sem se srečal večkrat. Razstava njenih del je prav v tem času v Gorici. Prisrčno sem se nasmejaj, ko je nekoč prišla na obisk v neko hišo v Biljah. Pozdravila je, izmenjala nekaj besedi in dodala: "Tisti zid tam, manjka moja slika"! Iz torbice je vzela žebelj in kladivo in na "tisti zid" obesila tri svoje uokvirjene akvarele s cvetjem, ki bi jih bil vsak vesel ... Gospodinja je najprej debelo pogledala stran in slike so ostale na steni in so še danes! Ta sestra je bila rojena v Mirnu. Na njeni posthumni razstavi ni bila izrečena niti ena slovenska beseda!!! Razstavi katalog je samo v italijanskem jeziku. Tiskal ga je Slovenec! Sozaložnica kataloga je Občina Miren - Kostanjevica, v kateri je menda uradni jezik slovenščina, vsaj dozdeva se mi, saj je ta v Sloveniji. Tudi društvo Jadro iz Ronk, ki se diči s slovenstvom, je donator tega italijanskega kataloga. Sprašujem se, kako se Slovenci v zamejstvu sploh prepoznavamo?

Ambrož Kodelja

Koncertna sezona KCLB

Za uvod Slovenski oktet

Koncertna sezona 2017/2018 Kulturnega centra Lojze Bratuž se bo začela v ponedeljek, **18. septembra**, ob 20.30 s koncertom Slovenskega okteta, ki velja za najbolj ugleden slovenski moški vokalni ansambel. Večer z naslovom Vso svojo ljubezen ti

dajem... organizira KC Lojze Bratuž v sodelovanju z Zvezo cerkvenih pevskih zborov v sklopu festivala sodobne glasbe Kogojevi dnevi 2017. Naslov, ki si ga je zamislil umetniški vodja Jože Vidic, je citat iz dela Ivana Cankarja, ki ga je uglasbil in posvetil oktetu Tomaž Habe. Na programu so tudi skladbe, ki bodo krst doživele na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž. Vse nove skladbe so poklon pokojnemu članu okteta, tenoristu Marjanu Trčku. Vezna nit večera je ljubezen, ki premika silnice najgloblje človekove notranjosti. Pevci Slovenskega okteta so za ta koncert izbrali njene različne pojavnosti in značilnosti, od uglasbenih klasičkov slovenske literature do ljudskega melosa v priredbah slovenskih skladateljev mlajših generacij. Info in rezervacije: 0039 0481531445 / info@centerbratuz.org

Poletno središče Štandrež 2017 V razigrani družbi so spoznavali živali

Župnija sv. Andreja ap. v Štandrežu oz. Pastoralna enota Soča-Vipava, ob pomoči Fundacije Goriške hranilnice, je tudi letos poskrbela, da so se otroci od 6. do 13. leta starosti lepo imeli v *Poletnem središču Štandrež 2017*. Živahni dopoldnevi so se letos zvrstili od 21. avgusta do 1. septembra. V prijateljski družbi se je zadrževalo okrog 17 otrok, pretežno takih, ki obiskujejo OŠ F. Erjavca v Štandrežu in nižjo srednjo šolo Ivan Trinko. Kot je že ustaljena navada, so se udeleženci središča v prvem tednu približno dve uri zadrževali v spodnjih prostorih štandredške župnijske dvorane Anton Gregorčič pod pozornim vodstvom animatorjev, da bi se glavice od zvezkih in knjigah spet prebudile iz poletne otoplosti in se spomnile na v lanskem šolskem letu osvojeno znanje. Izpolnili so tudi obveznosti, ki so jim jih učiteljice in učitelji naložili za počitniške dni. Letošnji prvošolčki pa so se s primernimi vajami pripravljali na prvi veliki korak "na poti učenosti": vstop v prvi razred. Ta "zahtevnejši" del jutra je sicer kar hitro mineval, tako da so se otroci po malici lahko sprostili na lepo urejenem igrišču ob dvorani v raznih skupinskih igrah ali pa se v ustvarjalnem zagonu predali delu v raznih delavnicah. Letos so npr. z nekaterimi animatorji, ki so se izkazali za izvrstne med lonci in štedilnikom, uspešno izpeljali tudi kuharsko delavnico. Kot vselej je pripravljanje kulinarčnih poslastic našlo primeren prostor v kuhinji v župnijskem parku. Spekli so izvrstne pizze in sladke piškote. Nesli so jih tudi domov, da so jih lahko pokusili tudi njihovi starši. Tudi letos so animatorji, Victor Faggiani, Tina Balta, Ester Schlauzero, Cristian Zavadlav, Patrik Cingerli, Simon Florenin, Lorenzo Marussi, Giacomo Grendene, Saša Nanut, Nikolaj

Pavletič, Dimitri Pavletič, Pietro Grauner, ki so si že nabrali izkušnje v prejšnjih letih, zglede skrbeli za obiskovalce središča in zato so vredni vse pohvale. G. župnik Karel Bolčina je lahko upravičeno ponosen na štandredsko mladino. Za letošnjo temo poletnega oddiha v domači vasi so izbrali živali. Zato so se jim povsem posvetili. Najprej so jih otroci spoznavali v "teoriji", nato pa si jih pobliže ogledali na obisku pri družini Zavadlav, ki ima različne vrste perjadi, oslička in še marsikatero drugo domačo žival. Obiskali pa so tudi živalski vrt v Lignanu in se tam dodobra nagledali raznih živali. Pri tem so odkrivali njihov habitat in spoznali s čim se hranijo. Štirih zabavnih dopoldnevov, od 19. do 23. junija, so bili deležni tudi otroci v Sovodnjah. V veseli družbi animatorjev, istih kot v Štandrežu, se je kakih sedem otrok zadrževalo v sovođenskem župnišču ob raznih igrah. Odpeljali so se tudi na krajši izlet v Koprivno k posebnim jezercem - Laghetti rossi -, ki so nastali tam, kjer so nekoč izkopavali ilovico, zdaj pa jih uporabljajo ribiči za športni ribolov.

Iva Koršič

KRMIN Sporazum med petimi briškimi župani

Povezuje jih zdrava pamet, ne pa politična pripadnost

D. Bernardis, A. Cuzzit, R. Felcaro, I. Godeas in F. Padovan (foto dd)

Briške občine Krmin, Števerjan, Medea, Dolnje in Koprivno se povezujejo in snujejo razvojne projekte, ker želijo imeti večjo vlogo. Zamisel je dal novi krminski župan Roberto Felcaro in kolegi so ga kmalu z navdušenjem podprli. Prejšnjo soboto, 9. septembra, so to tudi javno potrdili na tiskovni prvi na sedežu občinske uprave v Krminu, v Palači Locatelli. V glavnih obrisih so namreč spregovorili o sporazumu, prek katerega nameravajo doseči bolj usklajen razvoj turizma in povezanih dejavnosti na krajevni in tudi širši deželni ravni, pa tudi močnejši čut pripadnosti temu področju, ki je po njihovem mnenju edinstveno in zato tudi zasluži posebno mesto na deželni zemljevidu.

Krminski župan Felcaro je jasno povedal, da se ne nameravajo postavljati proti Gorici ali drugim upravam, temveč jim gre le za to, da bi z močnejšo promocijo in sinergijami okrepili krajevni turizem in trgovinske dejavnosti. O tem so se pogovarjali že pred njegovo zmago na upravnih volitvah junija letos; po izvolitvi so skupna snovanja samo še nadaljevali s še večjim elanom. Sporazum bo gotovo težil k razvoju turizma, sploh pa bo nudil občinam možnost, da delujejo skladno in povezano glede na posamične potrebe in težave, ki bi se pojavljale. V Krminu je npr. eden izmed deželnih turističnih uradov (IAT), ki seveda ne promovira samo Krminskega, temveč širši prostor. Krmin prevzema čast in hkrati breme, da povezuje manjše občine in pospešuje načrt, je še dejal Felcaro. Med drugim nameravajo ustvariti razpoznavno zaščiteno "znamko teritorija", da bi tudi povezovala različne kraje in pobude posameznih občin. Turist, ki obišče eno izmed njih, mora najti primerne napotke, da se ustavi tudi v bližnjih krajih. Zato je potrebno razširiti turistično in enogastromsko ponudbo ter ljudem omogočiti, da razvijajo svoje de-

javnosti. Tudi novi sporazum petih županov želi seveda potrditi skupno kandidaturu čezmejnega območja Collio-Brda v Unescov seznam svetovne dediščine. "Vse območje se pripravlja na ta dogodek, ki bo imel za vse nas zgodovinske razsežnosti". Županja občine Števerjan Franca Padovan je izrazila svoje navdušenje in pripravljenost še okrepiti že dobro sodelovanje. V Brdih imajo odličnosti, ki jih je vredno izkoristiti v koristi vsem. Dela je veliko in dobro je, da so sedle za mizo prave osebe v pravem trenutku. Podčrtala je, da je poleg ozemlja potrebno ovrednotiti tudi kulturo, krajevne skupnosti, mlade rodove in seveda jezike, ki se zgodovinsko prepletajo na tej zemlji ter jo na tak način bogatijo. Župan občine Medea Igor Godeas je poudaril vzajemno spoštovanje med župani in posebno pozornost tudi do manjših občin. Še najbolj zanimivo in edinstveno pa je to, da so sodelujoči pri tem projektu pustili pri kraju svojo politično pripadnost: na tak način delajo zgolj v prid teritoriju in vsem ljudem. To je velika priložnost, je pritril tudi podžupan občine Koprivno Alessio Cuzzit, ki je zastopal odsojotnega župana Danieleja Sergio-

na. Hvalevredno je, da župani skupaj gledajo na širši prostor, si prizadevajo za okrepitev turizma, pa tudi krajevnih skupnosti in občanov, ki jim tako lahko nudijo nove konkretne možnosti. Tako povezovanje daje krajevnim upravam tudi več sredstev in priložnosti, da rešujejo vsakdanje težave, je dodal župan občine Dolnje Diego Bernardis. "Z združenimi močmi lahko več dosežemo". V načrtu bi radi združili še več upraviteljev, ki zasledujejo dobro širšega področja. Primer briških upraviteljev, ki pripadajo različnim političnim taborom in občanskim listam, je živ dokaz, da je učinkovito upravljanje odvisno samo od ljudi in od njihove volje, da se konkretni problemi tudi

učinkovito rešujejo. Doslej niso čutili potrebe po pisnih sporazumih in protokolih, je v pogovoru s časnikarji dodal Felcaro, saj je med kolegi naletel na veliko spoštovanje in skupno vizijo. "Dvigniti hočemo glas", je še dejal 40-letni župan-odvetnik, saj "politika dela škodo na desni in levi". Zaveda se, da je med župani po stažu najmlajši, verjame pa v to, da lahko združijo izkušnje vseh v dobro vseh. "Pot bo dolga, našli bomo ovire, a v duhu sodelovanja nam bo to uspelo", je dejal. Temelj skupnega dela pa naj bo - zdrava pamet! Ob koncu srečanja nam je županja Franca Padovan povedala, da se je s Felcarom pogovarjala tudi na letošnjem festivalu narodnozabavne glasbe. Z veseljem je sprejela ponudbo, da bi še konkretne sodelovali. V zadnjih mesecih so se že sestali in so resnično navdušeni za projekt, ki jim daje več moči in samostojnosti, pa tudi ustvarjalnega zanosa. Že razmišljajo npr. o zgibanki, ki bi sintetizirala vse, kar lepega in dobrega ponujajo te briške občine turistom in drugim obiskovalcem območja. "Dela je veliko, priložnosti tudi".

DD

Z vrhovskim društvom v Kranju

V torek, 29. avgusta 2017, se je skupina otrok, mladih in starejših odpravila na izlet v Kranj. Enodnevni izlet po slovenskih poteh prireja Prosvetno društvo Vrh Sv. Mihaela že 22 let. Izpred Lokande Devetak so se odpravili v zgodnjih jutranjih urah. V Kranju jih je čakala vodička, ki jih je vodila po starem mestnem jedru. Mesto je znano kot kulturno srce Slovenije. Čuti se naklonjenost kulturi in največjemu slovenskemu pesniku Francetu Prešernu, ki je v Kranju živel v sredini 19. stoletja. Prešernovo zadnje počivališče je danes spominski park,

kjer so dekleta iz društva ubrano zapela slovensko ljudsko pesem. Ogledali so si tudi podzemeljske rove, ki so jih med drugo svetovno vojno zgradili za zaklonišče pred bombnimi napadi leta 1944. 130 delavcev je v manj kot enem letu izkopalo kar 1300 m dolg rov. Po kosilu so si ogledali kostnico - skladovnico kosti iz prekopanih grobov. Nato so se odpravili v cerkev sv. Kancijana, kjer so ob spremljavi kitare zapeli nekaj pesmi. Dan se je končal s srečelovom in tombolo. Izletniki so v avtobusu utrujeni, a zadovoljni prepevali še do doma. / K

Izobraževalni seminar Združenja cerkvenih pevskih zborov Gorica

Ustvarjalno soočenje in kovanje novih zamisli

Prve tri dni letošnjega septembra je v domu duhovnosti Hiša kruha v kraju Sveti Duh pri Škofji Loki, ki ga upravlja jo prijazne in gostoljubne uršulinke, potekal izobraževalni seminar

Združenja cerkvenih pevskih zborov Gorica. Izkušnjo so prvič organizirali lani, nam je povedala prof. Damijana Čevdek Jug, podpredsednica ZCPZ ter glavna "duša" in koordinatorka seminarja. Ker je le-

po uspel, so ga ponovili in že spet naleteli na navdušenje udeležencev. Letos jih je bilo trinajst, med njimi organisti, zborovodje, voditelji ljudskega petja in cerkveni pevci, tudi taki, "ki se v istem času vprašanja in skupaj iščejo odgovore". V pogovorih nastajajo tudi nove zamisli, kar je posebno lepo. "Zgodi se tudi, da spoznaš nove osebe", je navdušeno povedala sogovornica: letos je z njimi npr. bila mlada organistka iz Radovljice, ki je končala srednjo glasbeno šolo v Ljubljani.

Letos so imeli tri glavna predavanja. Prvo je imel Gregor Klančič, stolni organist v Ljubljani in rojak iz Mirna: najprej je na splošno spregovoril o gregorijanskem petju, nato so udeleženci vadili, kako lahko po gregorijanskih vzorcih postavijo psalm, "kar ni tako lahko, kot bi se morda zdelo, je pa zelo zanimivo". Drugi dan je g. Karel Bolčina zjutraj predaval o liturgiki, o razliki med zakramentom in zakramentalom, o tem, kaj se poje v cerkvi ob določenih priložnostih. Zanimiva je bila tudi vaja po manjših skupinah, v katerih so morali konkretno sestaviti mašni program za določene nedelje v cerkvenem letu. G. Karlo redno spodbuja delovanje združenja in sploh cerkvenega petja na dekanjski ravni, "zaradi česar smo mu pri ZCPZ

zelo hvaležni". Popoldne istega dne je g. Mirko Butkovič govoril na splošno o orglah kot liturgičnem instrumentu. Tretji dan, v nedeljo, so udeleženci seminarja peli pri maši v samostanu. Mašnik je bil iskreno zadovoljen. Nato so obiskali še Škofjo Loko in si ogledali grad. Po prvih dveh izkušnjah so sklenili,

da bi dvo ali tridnevni seminar v začetku septembra lahko postal stalnica, nato pa bi imeli po eno mesečno predavanje oz. srečanje na različne teme. Prvo bo že 16. septembra popoldne; šlo bo za nadaljevanje in poglobitev predavanja o orglah, ki ga je na seminarju imel g. Butkovič. V oktobru pa nameravajo z g. Bolčino poglobiti temo, kako pripraviti program sakralnega koncerta v cerkvi. V načrtu imajo tudi predavanje za cer-

kvene pevce, ki naj bi ga oblikoval Leon Kernel, cenjen gost na lanskem posvetu.

Tokrat so bili prisotni ljudje iz različnih krajev Goriške: nekateri predeli so bili bolj zastopani, drugi manj. V nekaterih krajih bi kazalo okrepiti prisotnost organistov oz. voditeljev cerkvenega petja. Srednja starost je bila dokaj nizka, kar je vsekakor razveseljivo. "Vsako leto se česa novega naučimo, potem pa preverimo, kaj je bilo v redu in kaj lahko še izboljšamo". Letos je npr. bila z njimi 13-letna Lara, ki študira klavir na konservatoriju v Trstu in poje v mladinskem zboru Komel v Gorici: z zanimanjem je spremljala tečaj, zato bi naslednje leto lahko za skupinico mlajših pripravili poseben program. Tudi oni bi lahko marsikaj odnesli. Pomembna sta okolje in vzdušje, v katerem se mladi lahko izobražujejo. Ni vseeno, ali se skupinica ljudi sreča na takem seminarju ali pa na večernem predavanju v kraju, kjer živijo.

Pri ZCPZ bi radi imeli nekako orglarsko šolo, "to pa je velika stvar", nam je povedala prof. Damijana Čevdek Jug. Taka šola ima kot predmete, poleg orgel, zborovodstvo, harmonijo, teorijo, vokalno tehniko itd. V Gorici bi se težko kdo odločil za tako šolo. "Zato so naša predavanja in seminarji alternativa takemu izobraževanju". To je za Goriško gotovo dobrodošla novost.

DD

Obvestila

SPDG prireja v sklopu Kekčeve poti (lažji pohodi, namenjeni otrokom in družinam) v nedeljo, 17. septembra, planinski pohod na goro Slavnik (1028 m) v Slovenski Istri-Čičariji. Odhod z lastnimi prevoznimi sredstvi s parkirišča pri nekdanjem mejnem prehodu Rdeča hiša ob 9. uri, vrnitev v Gorico v popoldanskem času. Podrobnejše informacije po tel. 347 6220522 (Fanika) ali po e-pošti fanika@spdg.eu.

Knjiga o msgr. Cocolinu. V sredo, 20. septembra, bo ob 20.15 v palači Casa Candussi Pasiani (na Trgu Garibaldi) v Romansu predstavitev knjige "Monsignor Pietro Cocolin", ki jo je napisal g. Renzo Boscarol za založbo Voce Isontina. O njej in o liku nadškofa bosta spregovorila prof. Ferruccio Tassin (podpredsednik Inštituta za družbeno in versko zgodovino) in avtor, ki je tudi urednik revije Iniziativa Isontina. Msgr. Cocolin se je rodil v kraju Sacileto leta 1922, umrl pa je v Gorici leta 1982). Bil je kaplan v Krminu, župnik v Ogleju in Tržiču, goriški nadškof v letih 1967-1982, apostolski administrator v Trstu v letih 1975-1977. Bil je človek dialoga med kulturami in jeziki, "pastir koncila", blizu ljudem, svetu kulture in dela.

Klekljarski odsek društva Jadro iz Ronk vabi na prvo srečanje v sredo, 27. septembra, ob 16. uri na sedežu društva v Romjanu. Tečaj bo ob sredah popoldne.

Društvo Jadro prireja na svojem sedežu tečaj slovenščine za odrasle; skupno 50 ur. Tečaj bo potekal enkrat na teden ob sredah zvečer; začel se bo oktobra. Organizacijsko srečanje bo ob 19. uri v sredo, 27. septembra, na sedežu društva v ul. Monte 6 Busi 2. Informacije o tečaju lahko vsak dobi v ronški knjižnici in v mladinskem informativnem središču v Tržiču (Informagiovani) tel. 0481494656

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vabi članice in

prijateljce, da se pridružijo kot pevke društvenemu ženskemu pevskemu zboru. Prijavijo naj se po tel.: 0481 531093 (Majda M.) ali 0481 532092 (Emil D.). Prav tako so članice in prijateljce vabljeni, da se vključijo v ekipo balinark in se prijavijo na tel. št.: 0481 882213 (Ana T.).

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. 0039 347 6921591.

"Male oglase" najdete, če na našem portalu www.noviglas.eu desno zgoraj vtipkate iskani niz "Mali oglasi".

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu
(od 15. 9. 2017 do 21. 9. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00.

Sporod:
Petek, 15. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Nedelja, 17. septembra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 18. septembra (v studiu Sanja Vogrič): Večer s knjigo.

Torek, 19. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 20. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Zgodovina pošte na Primorskem 2. del - Izbor melodij.

Četrtek, 21. septembra (v studiu Andrej Baucon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Kratke

Kvatrnica na Mirenskem Gradu

Kvatrnico bodo letos v Mirnu praznovali v nedeljo, 17. septembra. Prva maša bo ob 7. uri; ob 10. uri sveta maša s petjem; ob 15.30 pete litanije Matere Božje, ob 16. uri sveta maša, ki jo bo daroval ljubljanski pomožni škof msgr. dr. Franc Šuštar, po maši bo v dvorani Gnidovčevega doma odprtje razstave Grad in kvatrnica skozi čas. Dan prej, v soboto, 16. septembra, bo ob 19. uri mladinska maša ob začetku praznovanja. Po maši procesija z lučkami in molitev ob kipu Žalostne Matere Božje.

DSUG vabi na izlet "Vlavec okusov avstrijske Koroške"

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v nedeljo, 8. oktobra, enodnevni izlet "Vlavec okusov avstrijske Koroške". Dan bodo udeleženci preživeli na območju Labotske doline, kjer pridelujejo sadje, zlasti jabolka za proizvodnjo mošta in žganja. Pokrajino oblikujejo številni sadovnjaki. Približno šesturni program bodo pričeli na kmečki domačiji, kjer si bodo ogledali pridelavo krajevnih proizvodov ter degustirali likerje, žganice, jabolčne sokove, nekatere kise, domač kruh in salamo. T. i. "vlavec okusov" jih bo popeljal čez številne gričke, sadovnjake in slikovite vasi. Sledil bo postanek za kosilo. Pot jih bo dalje vodila do slikovitega samostana, ki si ga bodo ogledali. Sledili bosta še tipična koroška popoldanska malica in vožnja proti domu, kamor bodo prispeli v večernih urah.

Odhod avtobusa iz Gorice ob 5.45 zjutraj s trga Medaglie d'oro - z Goriškega, nato s postanki pri vagi, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču, v Sovodnjah pri lekarni in cerkvi, v Doberdolu in Jamljah. Več informacij pri vpisu. Organizatorji priporočajo točnost. Vpisujejo po tel. števil. do 23. septembra: (Andrej F. 0481-884156), (Sonja K. 0481-20801), (Dragica V. 0481- 882183) in (Sonja Š. 0481-78138).

V spomin na nekdanjo učiteljico, skrbno ženo, mamo in nono

V večnost je odšla Cvetka Gravnar Terpin

V torek, 5. septembra 2017, so se žalostno oglašili zvonovi župnijske cerkve sv. Florijana v Števerjanu. Veliko vaščanov se je strnilo okrog svojcev, da bi se z njimi udeležili pogrebne maše za pokojno domačinko Cvetko Gravnar vdovo Terpin, ki se je s tega sveta po daljši bolezni poslovila v ponedeljek, 4. septembra. Mašno daritev je vodil g. župnik Marijan Markežič, ki je med pridigo omenil vrline gospe Cvetke. Na koro je obred spremljal domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom Martine Hlede in ob orgelski spremljavi Martine Valentinčič. Pevci so pokojni gospe Cvetki občuteno zapeli tudi na števerjanski Božji njivi ob odprtem grobu, v katerem bo odsele v Bogu mirno počivala ob svojem dragem možu Cirilu.

Gospa Cvetka Gravnar je bila doma s števerjanskega Ščednega. Tu se je rodila 7. januarja 1931 v kmečki družini. V tistih časih življenje na kmetih, še posebno kolonov, ni bilo lahko, a njeni starši so vseeno poskrbeli, da se je Cvetka izšolala. Po osnovni šoli v domači vasi je nižjo gimnazijo obiskovala v Gorici, kjer se je nato usmerila na slovenski klasični licej, na katerem je maturirala. Kot privatistka pa je opravila še maturo na slovenskem učiteljskišči. Nekaj let je bila vpisana na matematične vede na tržaški univerzi. Potem pa se je odločila za poučevanje. Približno dvajset let dolgo učiteljsko poklicno pot je opravila v glavnem v domačem Števerjanu. Ko se je še mlada upokojila, se je vsa posvetila družini. Septembra l. 1959 je stopila v za-

kon s podjetnikom in družbenopolitičnim delavcem Cirilom Terpinom. Topel dom sta si ustvarila v domači vasi na Križišču. V zakonu se jima je rodilo troje otrok, Marjanka, Damijan in Andrej, za katere je gospe Cvetka zgledno skrbela in jim posredovala krščanske vrednote ter trdno narodno zavest. Damijana Terpina, odvetnika, vsi dobro poznamo kot dolgoletnega zelo dejavnega sodelavca v edini slovenski stranki v našem kraju, Slovenski skupnosti. Pred kakšnim letom, ko je začutila, da ji življenjske moči pešajo, se je zatekla k Marijinim sestrar čudodelne svetinje na Korzu Italija v Gorici. Zlom kol-

Gospa Cvetka Gravnar na poročni dan z možem Cirilom Terpinom

ka in bolezen sta jo prisilila, da je zadnje mesece svojega življenja preživela v bolnišnici. Po kratki vrnitvi v domačo hišo jo je slabost spet prisilila iti v goriško bolnišnico, kjer je za zmeraj zatisnila oči.

Hčeri Marjanki, sinovoma Damijanu in Andreju, njihovim družinam in vnukom ter vsem sorodnikom naj gre naše iskreno sožalje, gospe Cvetki pa naj Bog podari večni mir in pokoj in naj ji v nebesih poplača vse dobro, ki ga je napravila na tem svetu.

IK

SKRD JADRO OB 30. OBLETNICI

vabi na koncert

VLADA KRESLINA

spremljal ga bo Iztok Cergol

trg Franca Jožefa za ronškim avditorijem

torek, 19. septembra, ob 20. uri

(VSTOP PROST)

V primeru slabega vremena bo koncert v Avditoriju

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

Koncertna sezona 2017 - 2018

FESTIVAL SODOBNE GLASBE - KOGOJEVI DNEVI 2017

**SLOVENSKI
OKTET**

*VSO SVOJO LJUBEZEN
TI DAJEM...*

JOŽE VIDIC, UMETNIŠKI VODJA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

PONEDELJEK, 18. SEPTEMBRA 2017, OB 20.30

INFO IN REZERVACIJE:

+39 0481531445, OD PONEDELJKA DO PETKA, MED 8.30 IN 12.30
INFO@CENTERBRATUZ.ORG - WWW.CENTERBRATUZ.ORG

Vileniški kristal

Dobitnica je pesnica Antonella Bukovaz

Po tradicionalnem branju udeležencev festivala *Vilenica* so v Štanjelu izmed avtorjev, sodelujočih v zborniku in na literarnih branjih, podelili vileniški kristal za najboljši prispevek in interpretacijo. Prejela ga je zamejska pesnica iz Benečije Antonella Bukovaz. Žirijo je prepricala z deli, ki izpričujejo toplino.

Njena uporaba metafor, refrena, ritma in strukture izstopa izmed vseh ostalih avtorjev, je presodila mednarodna žirija, sestavljena iz gostov festivala, in izpostavila, da niso imeli lahke naloge zaradi izjemno visoke kakovosti letošnjih del. Toda Antonella Bukovaz jih je še posebej prevzela s svojo toplino in življenjem.

Pri tem je žirija dodala, da se njene pesmi lepo povezujejo z letošnjo temo Vilenice. Kot je citirala avtorico: "Na nobenem drugem kraju ni tako jasno, da resničnosti ni, temveč je samo njena interpretacija".

Zamejska pesnica je izrazila veliko presenečenje nad nagrado, ki je, kot je dejala, ni pričakovala, čeprav verjame v moč besede in v svojo poezijo. Antonella Bukovaz se je rodila leta 1963 v vasici Topolovo v Benečiji. Je pesnica in performerka, ki sodeluje pri različnih umetniških projektih na obeh straneh meje. Med drugim je napisala besedila za

predstave sonoričnega gledališča Hanne Preuss, v katerih je tudi nastopila in so leta 2016

izšla v dvojezični izdaji *3 krat 3 besede za teater*.

Zadnja leta se posveča predvsem pesnjenju, pri čemer jo še posebej zanima interakcija med besedami, zvokom in podobami na literarnih branjih, v videopoeziji in avdio-video instalacijah.

Skupaj s kristalom je nagrajenka dobila tudi možnost, da nastopi na uglednem mednarodnem literarnem festivalu Cuiart v irskem Galwayju.

Pred podelitvijo nagrade so se z branji predstavili domača avtorja Boris Jukić in Andrej Blatnik, makedonska literatka Rumena Bužarovska, srbski pisatelj Vladimir Pištalo ter kosovski avtor Fahredin Shehu. Še pred tem pa so se predstavili nagrajenci natečaja Mlada Vilenica. Glavna nagrada Vilenice pa je pripadla ukrajinskemu pisatelju Juriju Andruhoviču. S slovenstvom v istoimenski kraški jami se je letošnja 32. Vilenica tudi poslovila.

predstave sonoričnega gledališča Hanne Preuss, v katerih je tudi nastopila in so leta 2016

Smrt je spet posegla v gledališke vrste

Za vedno je odšla igralka Nadja Vidmar

Ob koncu avgusta, v sredo, 23., se je od svoje ljubljene, najdražje, male publike za vedno poslovila igralka Nadja Vidmar. S svojimi igralskimi spretnostmi je vso svojo poklicno pot srčno oživljala lutke v najrazličnejših pravljičnih vsebinah. Njeno izkušnost in predanost lutkam so lahko spoznali tudi naši obiskovalci Goriškega vrtiljaka. Kot dobra, razumevajoča teta *Grizelda* v legendarni predstavi *Sapramiška* Svetlane Makarovič, ki jo je na oder postavilo Lutkovno gledališče Ljubljana, je bila v gosteh tudi pri nas. S to svojo "skoraj življenjsko vlogo", kot so zapisali, je nastopala več kot 15 let in odigrala več kot 1100 ponovitev in z njo razveselila kar nekaj generacij otrok, pa tudi njihovih odraslih spremljevalcev. V tej predstavi je v izraziti povezovalni vlogi znala čudovito približati pravljično vsebino občinstvu, in to ne samo domačemu. S pravljico je LGL gostovalo marsikje, tako da je svojo vlogo interpretirala v šestih tujih jezikih, angleščini, španščini, portugalščini, japonsščini, korejščini in hrvaščini. Tudi v predstavi *Kozlovska sodba* v *Višnji Gori* Josipa Jurčiča v priredbi Svetlane Makarovič in režiserja Mirana Herzoga, v kateri je Vidmarjeva imela vlogo Zelnate glave, se je animacija lutk uspešno prepletala z živo dramsko igro.

Nadja Vidmar se je rodila v Ljubljani l. 1942. Tu je na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo diplomirala l. 1972, a je že od l. 1966 igrala v različnih slovenskih gledališčih in filmih. Po diplomu se je zaposlila v LGL in je tu kot ena izmed glavnih članic odigrala izjemno dolgo vrsto izvrstnih glavnih in karakternih

vlog. Njen igralski opus je ogromen: več kot 150 vlog in skoraj 6000 odigranih predstav! Z Nacetom Simončičem sta ustvarila komorne predstave, v katerih se je igra prepletala z lutkovno interpretacijo in animacijo. Z vsem žarom in živo igro je animirala lutke in se tako razdajala najmlajši publiki, ki je hvaležno sprejemala to njeno ljubezen do igralskega in lutkovnega sveta.

K njenim najpomembnejšim vlogam spadajo, poleg omenjenih, še *Mitja* v *Zlati ptici* Dušana Jovanoviča, *Delfin* v *Deklici Delfini* in *lisici Zvitorepki* Kristine Brenk, *Babica* v *Žigici Marogici* Jana Malika, *Prva Micika* v igri *Mrtvec pride po ljubico* Svetlane Makarovič, *Sovica Oka* v *Sovici Oki* Svetlane Makarovič, *Marjetica* v igri *Marjetica in zmaj* Jane Milčinski, *Sova* v *Kosovirjih* Svetlane Makarovič, *Stotisočnoga* in druge vloge v *Stotisočnogi* Borisa A. Novaka in *Županja* v predstavi *Ta veseli dan ali Cefizelj se ženi* Ervina Fritza.

Sodelovala je tudi na Radiu Slovenija, katerega arhiv hrani več kot 50 različnih zvočnih stvaritev, pri katerih je sodelovala, od radijskih iger do literarnih oddaj. Na vrsti vinilnih plošč, ki jih je posnela s tonskim mojstrom in režiserjem Dušanom Maurserjem za Zavod za slepo in slabovidno mladino

Ljubljana, je njen glas pripovedovalke *Pike Nogavičke* Astrid Lindgren.

Leta 1979 je Nadja Vidmar prejela nagrado Združenja dramskih umetnikov Slovenije.

Vsem gledalcem, ki so občudovali njene večine pri animaciji lutk in jo vsaj enkrat videli v vlogi *tete Grizelde*, bo ostala neizbrisno v spominu.

Iva Koršič

Arhiv RS iz ZDA prejel zbirko o pomembnih osebnostih s slovenskimi koreninami

Arhiv Republike Slovenije je nedavno v dar prejel prvi del arhivske zapuščine Slovenskega ameriškega raziskovalnega središča iz ZDA. Zbirka, za katero je zaslužen Edi Gobec, obsega podatke o osebnostih s slovenskimi koreninami, ki so s svojim delovanjem na različnih področjih pustile močan pečat, je za STA povedal direktor arhiva Bojan Cvelfar.

Zbirko Slovenskega ameriškega raziskovalnega središča je od leta 1951 s pomočjo žene in prijateljev po svetu ter sodelavcev gradil ustanovitelj in ravnatelj središča ter zaslužni profesor kentske univerze Gobec. Le-ta trenutno pri 91 letih pripravlja svojo 18. knjigo. Med njegovimi deli je tudi knjiga Slovenski ameriški izumitelji in inovatorji, ki je pred dvema letoma izšla pri založbi Družina.

V uvodu knjige Gobec omenja, kako si je med poletnimi počitnicami leta 1951 skušal kot zidarski vajenec zaslužiti potrebn denar za nadaljevanje univerzitetnega študija. Ameriški sodelavci so ga nenehno zbadali, naj jim predstavi kakšnega resnično uspešnega Slovence, denimo slavnega arhitekta ali izumitelja. Bili so tako prepričani o zaostalosti Slovencev, da noben odgovor ni spremenil njihovega mnenja. Gobec je sklenil, da mora nekaj storiti. Začel je sistematično zbirati gradiva o Slovencih in njihovih dosežkih v ZDA in po svetu, je v sporočilu za javnost povzel Cvelfar.

Poleg sodelavcev je Gobcu pri raziskovanju kar pol stoletja pomagala žena Milena Gobec. Tako je nastala izjemno pomembna zbirka bogatega arhivskega gradiva o Slovencih in o slovenskem prispevku ZDA in svetu. Njuna največja skrb zadnja leta pa je bila, kako zagotoviti, da

zakladnica informacij po njuni smrti ne bi končala na smetišču ali v ognju.

S pomočjo Arhiva Republike Slovenije, direktorja Cvelfarja in naklonjenih diplomatov, ki odstopajo prostor v svojih zabojnikih, je pričelo arhivsko gradivo kot življenjski dar zakoncev domovini postopoma prihajati v Slovenijo.

Arhiv RS je konec junija prejel šele prvi del zelo obsežne zbirke, ki po besedah Cvelfarja "obsega 200 arhivskih škaflet oziroma 20 tekočih metrov dragocenega gradiva". Sicer celotna zbirka po njegovi presoji obsega še vsaj štirikrat več gradiva. V arhivu pričakujejo, da bodo v prihodnje prejeli še več tisoč enot iz zbirke.

Ta vključuje različne podatke o pomembnih osebnostih s slovenskimi koreninami. "Gre za podatke o njihovi življenjski poti, poklicnem in

ljubiteljskem udeleževanju, skozi fotografije, pisma, pričevanja, izrezke iz časopisov, objave na spletnih straneh itd. Gre za neprecenljive podatke, zbrane z vseh vetrov na enem mestu", je povedal direktor

Arhiva RS.

Po njegovih besedah v arhivu že delajo na tehnični zaščiti pridobljenega arhivskega gradiva ter na njegovem urejanju in popisovanju, da bo čim prej dostopno njihovim uporabnikom, predvsem v znanstveno-raziskovalne namene.

"Glede na pomembnost gradiva resno razmišljamo tudi o njegovi sprotni digitalizaciji. Seveda pa je omenjeno gradivo tudi bogat vir za prezentacijo, tudi v obliki razstav, ki jih bomo vsekakor v bližnji prihodnosti vsebinsko osmislili in izvedli", je še dodal Cvelfar.

KULTURNI DOM
NOVA GORICA

Glasba
Galerija
Film

umetnost - navdih
ZA ŽIVLJENJE

GLASBENI ABONMA 2017/18

37. koncertna sezona

Velika dvorana Kulturnega doma Nova Gorica

14. oktober 2017

ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE

Miran Kolbl, violina
Aleksandar Milošev, viola
Borut Smrekar, dirigent

Koncert v spomin na maestra Antona Nanuta v sodelovanju s festivalom Kogojevi dnevi.

13. november 2017

KVARTET AKADEMIE KRONBERG & MATE BEKAVAC, klarinet

4. december 2017

ANSAMBEL IL POMO D'ORO

Natalie Clein, violončelo

15. januar 2018

SCHUBERTOV OKTET

12. februar 2018

ALEKSANDAR SERDAR, klavir

19. marec 2018

KOMORNI ZBOR KONSERVATORIJA ZA GLASBO IN BALET LJUBLJANA

Ambrož Čopi, zborovodja

9. april 2018

FILHARMONIJA ZUGLÓ IZ BUDIMPEŠTE

Kálmán Záborszky, dirigent

14. maj 2018

KOMORNI ORKESTER KAMMERSYMPHONIE BERLIN

Oskar Laznik, saksofon
Jürgen Bruns, dirigent

s tem kuponom priznamo
10% popusta
pri nakupu glasbenega
ali filmskega abonmaja

VABLJENI K VPISU
ABONMAJEV
za sezono 2017/18

Kulturni dom Nova Gorica
Bevkov trg 4
5000 Nova Gorica

BLAGAJNA
T +386 5 335 40 13
E blagajna@kulturnidom-ng.si

URNIK
vsak delavnik
od 10. do 13. in
od 14. do 16. ure

Mestna galerija Nova Gorica

Ciciban: prvih 70 let

Mestna galerija Nova Gorica novo razstavno sezono 2017/18 začne nekoliko drugače, s pregledno razstavo, ki na svež in domisel način prikazuje pomen in vlogo Cicibana v slovenski kulturni zakladnici. Razstava Ciciban: prvih 70 let avtorice Petje Grafenauer je bila prvič na ogled jeseni leta 2015 v Galeriji Vodnikove domačije v Ljubljani, ena izmed postaj na poti po Sloveniji pa bo ob začetku novega šolskega leta tudi v Novi Gorici. Oton Župančič je svojega sinka klical mali ban – CICIBAN. Knjiga, ki jo je napisal zanj, je postala ena najbolj priljubljenih pesniških zbirk pri nas. Nič čudnega torej, da se tako imenuje tudi otroška revija, ki so jo v Ljubljani zasnovali davnega junija 1945. Ob listanju te najstarejše slovenske revije za otroke je moč razbrati ideologije časa in načine, na katere so bile te posredovane najmlajšim. Vojna leta, poleti na luno, olimpijske igre v Sarajevu, razvoj računalništva, ekologija in osamosvojitve Slovenije so le nekateri mejniki, ki so našli mesto na straneh Cicibana. Revija prinaša vsebine o politiki, zdravju, naravi in družbi, prometu, znanosti in tehnologiji, umetnosti, športu in kuhanju, pa o bontonu in etiki. Ves čas svojega obstoja se ne izogiba niti najtežjim in najbolj neprijetnim temam.

Ciciban še danes usmerja otroško misel na področju slovenske besede in literature. Listanje po njem razkriva, kako se je spreminjala likovnost v 20. stoletju. Vzreja otrokov občutek za estetiko in odraščanje polni z vednostjo o številnih vidikih sveta, ki nas obkroža.

V okviru razstave je bil v petek, 8. septembra, od 10. do 18. ure sejem ilustracij severnoprimorskih likovnih ustvarjalcev. Sodelovali so Anja Kranjc, Ana Zavadlav, Ana Maraž, Tinka Volarič, Jana Božič, Silva Karim, Polona Kunaver Ličen in David Ličen.

21. Veronikina nagrada

Prejemnik je pesnik Boris A. Novak

Na Starem gradu Celje so na Večeri poezije podelili 21. Veronikino nagrado za najboljšo pesniško zbirko in zlatnik poezije. Veronikin lavreat je letos postal pesnik Boris A. Novak z eposom *Vrata nepovrata*. Dobitnik zlatnika poezije za življenjski pesniški opus in ustvarjalni prispevek k slovenski literaturi pa je pesnik Andrej Brvar.

Veronikino nagrado podeljuje Mestna občina Celje od leta 1997. Je ena najprestižnejših literarnih nagrad v Sloveniji. Novak

je tako prejel poleg denarne nagrade v višini 4000 evrov bruto še listino celjske občine.

S tretjim delom eposa *Vrata nepovrata* z imenom *Bivališča duš* je Novak po oceni žirije, v kateri so bili letos Ivan Dobnik, pesnik in hkrati predsednik žirije, kritičarka Jelka Kerneš Štrajn in Mojca Pišek, novinarka in kritičarka, ustvaril "dantejevsko sintezo" pekla in nebes modernega časa.

"Kompozicijsko trdna in natančna knjiga združuje prejšnji dve v izvirno, osebno in umet-

niško intenzivno delo, ki tudi ob bralca zahteva brezkompromisno prisotnost. Fantazijski horizont se pomakne v območje mitskega, metafizičnega, skoraj religioznega, človek je še vedno večni iskalec duš umrlih kot junaki Epa o Gilgamešu. Potovanje v svetove umrlih pomeni vzpo-

stavlanje odnosov z njimi na magični, transcendenčni način zato, da bi pesnik ohranil spomin nanje, spomin, ki je najvišja vrednota poezije, pesništva nasploh in s tem pokrajine smisla človeškega življenja", je zapisala žirija.

Vrata nepovrata predstavljajo mojstrski unikum v moderni slovenski književnosti in nedvomno pesnikov opus magnum. Za naš apokaliptični čas in sofisticirano tehno-modernizirani svet se ep izkaže za še kako vmesno in živo pesniško obliko postavljanja po robu nasilju zgodovine in krutosti pozabe.

Vrata nepovrata so skozi vse tri knjige, od *Zemljevidov domotožja*, *Časa očetov* in do *Bivališča duš*, napisana z eruditsko lucidnostjo in pretkana z obsežnim pesnikovim poznavanjem in

to Evropo še zgraditi. 23. avgusta smo praznovali evropski dan spomina na žrtve vseh avtoritarnih in totalitarnih režimov. Moramo priznati krivice, ki so jih storile in pretrpele prejšnje generacije. Slovenska narodna skupnost v Italiji in italijanska narodna skupnost v Sloveniji in na Hrvaškem sta bili sposobni opraviti pot sodelovanja, ki se bo ohranilo in krepilo s skupnimi projekti.

Foto damj@n

je in podobno. Dejal je, da sanje o Evropi številnih narodov, kultur, narečij niso potonile, ampak da moramo

Slovenski govornik je bil Aldo Rupel, družbenopolitični delavec. Obujal je spomine, kako je v letih počastil spo-

min na bazoviške junake. Bil je kritičen do naše skupnosti, ki zna večkrat samo kritizirati in zvrčati krivdo na politične predstavnike oz. na krovni organizaciji; včasih je treba tudi poprijeti in sami kaj narediti: "Stvarnostni ni dovolj opazovati in razlagati. Stvarnost je treba spreminjati, mi pravi moj miselni svet", je dejal.

Svečanost se je končala s pesmijo *Vstala Primorska*, ki jo je zapel Partizanski pevski zbor Pinko Tomažič. Program sta povezovala Elena Husu v slovensščini in Lorenzo Zuffi v italijanščini. Na častni straži so stali skavtje Slovenske zamejske skavtske organizacije in taborniki Rodu modrega vala.

Z osrednjo spominsko slovesnostjo so tako počastili spomin na štiri bazoviške junake, ki so padli na bazovski gmajni leta 1930. V sredo, 6. septembra, pa so se nanje spomnili točno ob 6.43, ko so bili ustreljeni, z recitalom mladih Kluba TIGR in mladih Dramskega društva Jaka Štoka s Proseka. Dne 7. septembra so v Tržaškem knjižnem središču predstavili zbornik TIGR. Kot vsako leto pa sta bili spominski svečanosti tudi v Ljubljani in Kranju, kjer stojita spomenika bazoviškim žrtvam.

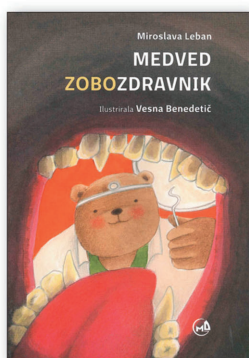
NOVO PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

Miroslava Leban

MEDVED

ZOBODRAVNIK

Ilustrirala Vesna Benedetič

V knjigi je uporabljen črkovni font, ki je primeren za olajšanje branja otrokom s težavami zaradi disleksije

Vladka Tucovič

Potom elektronske pošte

Nič novega ne bom povedala, če bom zapisala, da je jezik živ organizem in se spreminja. Ali drugače povedano: besede imajo svoje življenje, ki se v nekem trenutku lahko tudi konča. Ponavadi tak trenutek dolgo traja oz. je tako zastarevanje besed dolgotrajni proces, pa vendar: na koncu se dokončno poslovijo. Si lahko predstavljate, da bi danes namesto besede soba rabili besedo izba ali kamra, vrata bi bila duri ali dveri, cigareti pa bi rekli smotka? Pa vendar so to bile besede, ki so veselo živele še pred stotimi leti in jih je pridom rabil tudi naš največji pisatelj, kot mu po šolsko radi rečemo, Ivan Cankar. Njegovemu jeziku niso bili tuji deležniki, pa vendar si danes težko zamislimo, da bi npr. rekli: "Stopivši v stanovanje sem prižgala TV in videvši slab program sem ga takojci izključila". Take besede so zastarele in so v sodobni vsakdanji komunikaciji odvečne. Drugače je, če se na parodičen način z njimi skuša vzbuditi estetski učinek, kot izvrstno uspeva vsestranskemu besednemu ustvarjalcu Andreju Rozmanu - Rozi.

Obstajajo pa besede, ki veljajo za zastarele, vendar se govornicem in piscem zdi neznansko imenitno, če jih uporabljajo, verjetno mislijo, da bo njihovo sporočilo bolj uradno, če bo malo dišalo po starinskosti. Največkrat pa se tega, da rabijo zastarele besede, sploh ne zavedajo. Primer za to je, recimo, raba "potom elektronske pošte ali potom maila". Slovenski pravopis 2001 "potom" označuje kot nepravilni predlog (sorodna mu je še beseda "tekot"), dodaja mu kvalifikator uradnovalno, Slovar slovenskega knjižnega jezika pa kvalifikator pisarniško. Realno jezikovno stanje leta 2017 pa je tako, da se je "potom" že poslovil in da je njegova raba naravnost smešna. Rabiti zvezo "potom maila" v pomenu "po

JEZIKOVNICA

23

elektronski pošti vam bomo sporočili rezultate" je torej povsem neustrezno, je neke vrste jezikovni relikv, ki je še toliko absurdnejši, ker vstopa v zvezo z moderno, prevzeto besedo, kot je mail oz. e-mail v pomenu elektronska ali e-pošta. Ustrezneje je seveda rabiti "po mailu oz. e-pošti ali elektronski pošti", manj ustrezno, pa še vedno sprejemljivo "prek maila oz. e-pošte ali elektronske pošte".

Druga, danes omenjena beseda, ki ji tudi že mahamo, ko se pelje na odhajajočem vlaku, je beseda "tekot". Zanj pa se zdi, kot da nam kar noče in noče izginiti izpred oči, saj jo nenehno in vedno znova slišimo v pogovornem knjižnem jeziku, res pa je, da nekoliko manj v zapisanem. Pogoste zveze, ki jih slišimo, so: "tekot leta, študija, vojne, raziskave". Zamenjati jih je mogoče z ustreznijšim predlogom, ki je povsem pravilen in tudi zveni bolj moderno: "med letom, med študijem, med vojno, raziskavo". Če že ne gre drugače, lahko zvezo "tekot dneva vas bomo obvestili" zamenjamo z zvezo "v teku dneva vas bomo obvestili", saj je res nerodno rabiti "med dnevom", medtem ko je že manj neprimerno, torej ustrezneje rabiti "do konca dneva vas bomo obvestili". Izberemo lahko več možnosti, pri tem pa je treba slediti svojemu jezikovnemu občutku, ki se krepi tudi tako, da smo pozorni na jezikovno rabo, ko jezik rabimo sami ali ko poslušamo in beremo jezikovna sporočila drugih. Uspešno tvorstvo razvijanje jezikovnega občutka želim in vas lepo pozdravljam do naslednjici!

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Še o spojitvi dveh naših združnih bank

Upajmo, da bo ubrana pot obrodila sadove

Poročali smo že o bistveni kroniki z občnih zborov naših združnih bank na Goriškem in Tržaškem, ki sta potrdila proces združitve ZB Doberdob - Sovodnje v ZKB z nastankom, konec oktobra, skupne združne banke z novim skupnim vodstvom, upravo, osebjem in podružnicami. Čaka nas zdaj nekaj prehodnih let za usklajevanje

poslovnem posegu po 37 letih udeleževanja, pa tudi to, da je bil tudi on za predsedniško mizo na izrednem občnem zboru banke in je to potrdil. Danev je leta 1980 postal član in bil sprejet v upravni odbor Hranilnice in posojilnice na Opčinah. Leta 1997 je postal podpredsednik in bil med leti 1999 in 2004 njen predsednik. Vseskozi je

no l. 1973 kot nadaljevanje očetovega iz leta 1954, šteje danes 12 zaposlenih in nenadomestljivega družinskega člana, sina Matijo, in je med najbolj priznanimi tržaškimi na področju ekologije in zidarskih storitev.

Iz njegovih besed se razbere tiho, dosledno in dolgoročno zastavljeno delo, ne samo lastno, a tudi kolegov gospodarstvenikov, ki so se in se še angažirajo za javno korist. Danev je bil odločno zraven pri nastanku Obrtne cone Zgonik in prvi predsednik njenega konzorcija, kot je tudi bil član in odbornik obrtne sekcije ter član predsedstva Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. S svojim poglobljenim, a tudi vedrim pristopom je rešil ničkoliko kočljivih gospodarskih, institucionalnih in tudi človeških zagat. Če mi je dovoljena osebna nota: ko sem prisostvoval po več letih nedeljskemu občnemu zboru, mi je rojila misel na to, da je (vsaj zame) nekako sklenjen krog. Moj oče je bil zvest član sovođenjske posojilnice, pri kateri si je izposodil denar za gradnjo hiše v

Laškem, in je hodil do zadnjega na vse občne zборе in prireditve. Ko je umrl, nisem pristopil kot dedič k članstvu, a zdaj, ko je prišlo do združitve vseh hranilnic, doberdobske in sovođenjske z nabrežinsko in opensko, se mi zdi, da sem spet doma. Čeprav živim v Miljah, vsaj glede tega sem spet član zadruga, ki objema tudi mojo rojstno vas (Vrh). Dragotin Danev v svojem posegu omenja "suverenost" in "potrežljivost" predsednika Kovačiča pri dogovorih in pripravih za nastanek nove banke. Mislim, da so isto naravnost imeli tudi ostali kolegi in člani vodstva Kraške in Doberdobsko-sovođenjske združne banke, brez fig v žepu, in si nadejam, da bo nova začeta skupna pot obrodila sadove, v razširjenem okolju, tudi čez mejo.

Davorin Devetak

Poslovilni pozdrav podpredsednika ZKB Draga Daneva na občnem zboru za združitev tržaške in goriške združne banke

"Nova banka vedno naša banka"

Hvala predsedniku Adrianu Kovačiču za pohvalne in laskave besede. Take besede bi lahko bile namenjene vsem dosedanjim upravnim odborom, katerih član sem bil dolgih 37 let, na začetku kot odbornik, nato kot podpredsednik in predsednik, kar si štejem v veliko čast in veliko osebno zadoščenje. Skupno delo in medsebojno sodelovanje sta predstavljala zame poseben izziv in nanju gledam danes kot na edinstveno in nepozabno življenjsko izkušnjo. Vsak problem, ki ga je bilo potrebno razrešiti, in odločitev, ki jo je bilo potrebno sprejeti in uresničiti v dobro naše ustanove, sta bila sad skupnega dela in takih trenutkov je bilo v 37 letih moje prisotnosti v upravnem odboru res nešteto. Tudi ko smo upravitelji izražali različna mnenja in osebne poglede na obravnavane teme, so se še tako žive razprave vedno končale s soglasnim sprejetjem najboljših možnih odločitev.

Da smo prišli do današnjih dni, smo se morali prebiti skozi nešteto preprek, ki so nam večkrat oteževale ali celo zavirale željo in potrebo po razvoju. Bili so časi, ko nam Banca d'Italia ni dovoljevala odpiranja podružnic ali ko smo šele pred 20 leti dobili dovoljenje za poslovanje s tujino. Danes gledamo na take omejitve z velikim začudenjem. Bili so pač drugačni časi. Da se je naša hranilnica in posojilnica razvila v banko, kakršno poznamo danes, si je morala priboriti zaupanje slovenskih in italijanskih strank, kar ji je uspelo s profesionalnim in učinkovitim poslovanjem. Naša banka je redno gojila odnose s kulturnimi, športnimi in drugimi organizacijami pa tudi s šolami. Sam sem vneto zagovarjal nudenje finančne podpore, ki jim jo je naš zavod vseskozi namenjal. Prepričani smo bili in smo še danes, da je to pomemben del našega poslanstva, in to poslanstvo naj bi naša ustanova ohranila tudi v prihodnje. Danes banka res ni več takšna, kakršno sem spoznal pred 37 leti kot mlad, takrat najmlajši izmed enajstih članov odbora. Spremembe, ki jih je opisal in poudaril predsednik Kovačič, so nas globoko zaz-

namovale in bodo še dolgo vplivale na naše delovanje. Danes je za vse nas spet zgodovinski dan, podoben tistemu izpred 23 let, ko se je takratna Openska hranilnica in posojilnica spojila z Nabrežinsko hranilnico v Zadržno kraško banko. Sedanja združitev dveh bank, Združne kraške banke in Zadrzne banke Doberdob - Sovodnje, predstavlja nov izziv za naše delovanje v razširjenem prostoru, ki se nam odpira prav s to spojitvijo.

S hvaležnostjo se spominjam vseh, ki so vodili našo banko od njenega nastanka in predvsem v času mojega sodelovanja v upravnem odboru. S posebno zahvalo se obračam na člane sedanjega upravnega in nadzornega odbora ter na predsednika, ki so znali uspešno voditi našo ZKB v težavnem času splošne gospodarske krize, ki žal še ni povsem popustila in ki je zaznamovala tudi našo banko. Suvereno

in hkrati zelo potrpežljivo je predsednik Kovačič vodil dogovore in priprave na spojitve, ki je pred nami.

Da sem toliko let sedel v upravnem odboru, se moram zahvaliti tudi članom, ki so mi ob vseh zapadlostih izkazali zaupanje in potrdili mandat. Posebno zahvalo bi rad izrekel sedanjemu ravnatelju Sergiu Carliju in vsem uslužbenecem, ki so, vsak na svojem delovnem mestu, bistveno pripomogli, da je ZKB postala vidna in spoštovana tudi izven ozkih meja naše pokrajine. Ne dvomim, da bo tako tudi v prihodnje, ko bomo delovali v novem okviru in tudi ko bomo postali del nove bančne skupine, ki je že pred vrati, a o kateri vemo danes še premalo. Pri pogajanjih o pristopu k novi skupini smo postavili na mizo pogoj, da mora naša banka ostati taka, kakršna je vedno bila, slovenska, čeprav odprta za vseh, ki se je poslužujejo.

Dragi člani in stranke naše banke, vam kot tudi sebi želim, da bi tudi v prihodnje, vsakič ko bomo prestopili prag nove banke, lahko še vedno rekli, da smo v naši banki. Tej banki pa želim, da bi še naprej predstavljala trden steber zamejskega gospodarstva. Danes se umikam s tega mesta srečen in poln zadoščenja, da sem lahko z vami delil poleg hudih tudi vesele in navdušujoče trenutke, ki so krojili 37 let mojega sobivanja z vami. Hvala vam!

Ravnatelj Sergij Carli, notar Damjan Hlede, predsednik Adriano Kovačič, predsednica nadzornega odbora Martina Malalan, podpredsednik Dragotin Danev, predsednik federacije združnih bank FJK Giuseppe Graffi Brunoro (Foto damj@n)

do zdaj ločenih delovnih praks in vključitev novega osebka v grupacijo Cassa Centrale banca iz Trenta, ki bo še z rimsko ICCREO zaobjela in združila združne banke v Italiji. Na občnih zboreh je bilo nemara, ob vsem zaupanju v odločitve in predloge vodstev za združitve zavodov, čutiti tudi zaskrbljenost in dvome o tem. Na tržaški SSSI so bili sicer vsi posegi (z eno izjemo) uglaseni v podporo združevanju; nekateri so navedli tudi druge realizirane ali potrebne izkušnje povezovanja, v medijih (naš časopis), v glasbi; tudi navadni slovenski in italijanski člani ter nekdanji voditelji zadrznega kreditnega zavoda so potrdili nujno po združitvi.

Dejstvo, da so se skorajda vsi prisotni člani ZKB strinjali s tem, je bil tudi splošen aplavz, ki ga je bil deležen podpredsednik Dragotin Danev ob

ostal v upravnem odboru in leta 2014 sprejel spet podpredsedniško mesto, da bi bil s svojo izkušnjo v oporo pomlajenemu odboru in predsedniku Adrianu Kovačiču v zadnjem zahtevnem času, ko je ZKB utrpela izgube - kot večina italijanskih bank - ob izjemnih tržnih razmerah in odpisih neizterljivih terjatev.

Naš časopis posveča pozornost kulturi, politiki, kar pogloblja tudi z objavo posegov s srečanj, posvetov in z občnih zborov, ki bi sicer ostali v dometu danih sredin. Zdelo se nam je zanimivo objaviti tudi poročilo iz gospodarstva. Openc Drago Danev (letnik 1946) nam brez retorike in v nekaj zamahih predstavi vizijo in prizadevanje podjetnika ter cele povojne generacije, ki je ob skrbi za lastno korist delovala tudi za splošni razvoj. Njegovo podjetje, ustanovlje-

V Finžgarjevem domu na Opčinah Uspešne delavnice za gledališke animatorje

Pred kratkim so v Finžgarjevem domu na Opčinah v organizaciji Slovenske prosvete potekale dvodnevne delavnice za gledališke animatorje, režiserje in voditelje amaterskih gledaliških skupin. Program je bil zelo raznolik, saj so lahko udeleženci spoznali najrazličnejše vrstne, ki jim bodo služile pri vodenju gledališke skupine: od vodenja skupine do tehnične plati luči in zvoka. Tečaj se je začel s predavanjem Patrizie Jurinčič Finžgar, igralka, zdaj zaposlena v SNG Nova Gorica, ki je svojo igralsko pot začela pri Slovenskem kulturnem klubu v Trstu. Njeno predavanje je nosilo naslov *Režija: kako se lotimo vaje, od teksta do postavitve, koordinacija dela gledaliških sodelavcev*. Poslušalcem je dala veliko konkretnih napotkov, kako naj se lotijo dela v ama-

terski gledališki skupini, od tega, kako izberemo tekst, do tega, kako naj se lotimo njegove postavitve na oder. Moramo se zavedati svojih zmogljivosti in izmisliti čim več iz tistega, kar imamo na razpolago (kajti v amaterskem gledališču je večkrat problem tudi budget). Govorila je o pozitivnih in negativnih platih amaterskega in profesionalnega gledališča.

Sledila je delavnica Raffaele Petronio, diplomirane koreografinje. Delavnica z naslovom *Koreografija: vloga plesa v različnih vrstah gledališke igre, izbira glasbe, plesnega stila, kompozicija koreografij, kako učiti otroke koreografije* se je začela z razgibanjem, nato je udeležencem opisala zgodovinski razvoj plesa. Tudi zadnji del delavnice je bil namenjen praktičnemu vidiku, kajti udeleženci tečaja so morali

Foto Breda Susič

nekaj zaplesati in si sami zamisliti, kako bi lahko z enostavnim plesnim korakom prikazali na odru npr. angelčka ali hudička. Zadnje predavanje prvega dne tečaja je bilo namenjeno tehnični plati v gledališču. Erik Gelletti je razlagal najosnovnejše o lučeh in zvoku. Svoje predavanje je popestril s praktičnim prikazom, kako delujejo reflektorji in

mikrofoni v Finžgarjevem domu. Drugi dan se je tečaj začel s predavanjem Lučke Susič *Dramaturgija: izbira teksta glede na skupino, prilagajanje teksta glede na zasedbo, dodeljevanje vlog glede na sposobnosti igralcev, pisanje songov*. Kot dolgoletna mentorica raznovrstnih gledaliških skupin in voditeljica Male gledališke šole Matejke Peterlin je iz lastne

otroke v vrtcu, osnovnošolce ali srednješolce. Treba je izhajati iz situacij, ki jih otroci poznajo. Tudi pisanje songov za gledališko predstavo ima svoje posebnosti: lahko se izhaja iz že znane melodije, za katero se priredi samo besedilo songa, ali pa se na novo napiše cel song in se ga za potem uglasbiti.

Zadnja delavnica pa je potekala

pod vodstvom Manice Maver, magistricе govora na AGRFT. V njeni delavnici so udeleženci spoznavali vaje za odkrivanje sposobnosti igralcev, vaje za utrjevanje skupinske dinamike v gledališki skupini, delo med gledališkimi vajami ... Spoznali so veliko iger, ki jih lahko izkoristijo pri svojem delu z gledališko skupino. Igre, ki so na prvi pogled samo igre za zabavo, v resnici skrivajo v sebi veliko veččin, ki se jih otrok nauči, medtem ko se igra.

Obračun tečaja je bil vsekakor odličen, kajti udeležilo se ga je približno dvajset mladih. Pri Slovenski prosveti so se odločili za tovrsten tečaj, ker so želeli mladim animatorjem, ki vsako leto pomagajo pri izvedbi Male gledališke šole Matejke Peterlin, ponuditi možnost, da se izobrazijo tudi na tem področju in svoje novo znanje vnovčijo tako na Mali gledališki šoli kot tudi pri vodenju različnih skupin. Zaradi takšnega uspeha bodo verjetno med šolskim letom ponovili podobne tečaje, da si mladi pridobijo čim več spretnosti.

Urška Petarosa

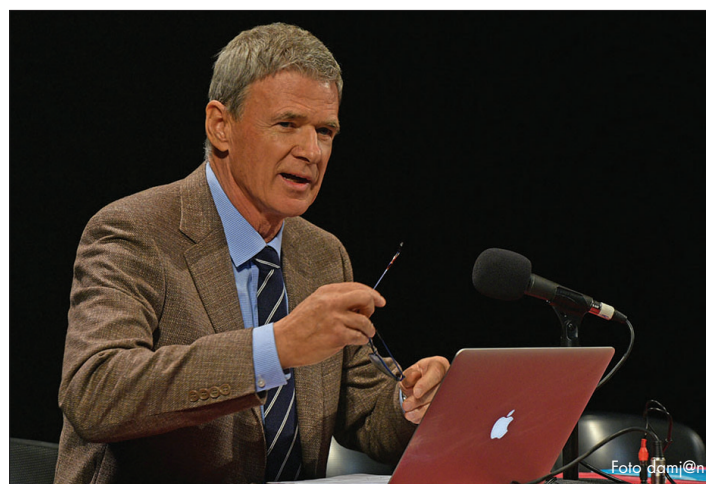
S 1. strani

Pomenljivo odprtje ...

Uradno odprtje s pomembnimi gosti

52. seminar za vzgojitelje, učitelje in profesorje šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji po mednarodnih dogovorih prireja slo-

venko ministrstvo za šolstvo in izobraževanje v sodelovanju z Uradom za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu za FJK. Slavnostno odprtje je popestril pianist Simon Kravos, gojenec Glasbene matice iz razreda prof. Tamare Ražem, ki je zaigral izvirno skladbo *Kratka ljubezen* in Brahmsov *Intermezzo*.

Program je predstavil Tomaž Simčič, množico šolnikov in visokih gostov iz Ljubljane in Rima pa je pozdravil predstojnik Deželne šolskega urada Igor Giacomin, tudi v imenu glavne direktorice Alide Misso. Dejal je, da mu je v čast prisotnost tako pomembnih gostov, in sicer državnega sekretarja Tomaža Boha, direktorja Vinke Logaja, Tanje Mlajč s konzulata RS, iz Italije pa predsednice FJK Debole Serracchiani, prefektinje

Ministrica Fedeli o pomenu slovenskih šol

Ministrica za šolstvo, poslanka Valeria Fedeli, je stopila pred mikrofon in se zahvalila osebju slovenskih šol za odlično delo, ki pa na državni ravni ni tako priznано, a ga sama zelo ceni. Vsak začetek šolskega leta je praznik, saj praznujemo izobraževanje in si prizadevamo za kakovost učnega pro-

svetnika Igorja Gabrovca in Stefana Ukmarja, predsednika SKGZ Rudija Pavšiča in SSO Walterja Bandlja; pozdravil je seveda tudi ravnatelje, župane in vse prisotne. Giacomin je spodbudno spregovoril o šolskem natečaju, po katerem so zapolnili štirideset mest za vzgojitelje, učitelje in profesorje, opozoril pa je tudi na pereče vprašanje ravnateljev in šolskih vodij. Vsem prisotnim je zaželel čim bolj uspešno šolsko leto.

Slovenske šole niso samo za Slovence, ampak je veliko vpisov tudi iz mešanih ali italijanskih družin, kar predstavlja zanimanje za drugo kulturo in jezik in spoštovanje do njiju. Inovativnost slovenske šole v Italiji je lahko zgled za italijansko šolstvo, saj presega predhodke. Ministrica je prepričana, da so ti dijaki bogatejši od drugih. In kot predstavnica ministrstva za izobraževanje želi prisluhniti težavam, saj je mnenja, da se moramo tudi o teh pogovarjati. Opozorila je na dve odprti temi: uvažanje slovenščine kot drugega jezika v italijanskih šolah in dogo-

varjanje na univerzi za izobraževanje v slovenskem jeziku. Na ministrstvu si namreč prizadevajo za doseganje kakovosti šolskega sistema. Izrazila je tudi pohvalo, da šolniki z ovrednotenjem različnosti prispevajo k doseganju pravičnejše družbe. Svoj govor je sklenila spodbudno, z besedami: "Lahko računate na nas".

Sklepni del
Tomaž Simčič je povabil pred mikrofonom državnega sekretarja Tomaža Boha. Voh je ocenil seminar kot priložnost za določanje novih ciljev in obnovitev vezi. V sodobni družbi ima šolstvo različno vlogo kot nekoč, saj znanje ne pozna več meja. Šola ni več pasivna prenašalka informacij, ampak prostor oblikovanja celostne osebe s kritičnim pogledom na sodobno družbo. Obnovil je pomenljivo

sodelovanje na univerzitetnem področju in na področju raziskovalne infrastrukture. Prisotne sta pozdravila še Vinko Logaj in predsednica FJK Debora Serracchiani. Ona je poudarila, da je to prvič, ko nas ministrica za izobraževanje počasti s svojo prisotnostjo na tako pomembnem dogodku. Zahvalila se je tako Giacominiju kot Missovi za prizadevanje in vložen trud ter za odlično in plodno sodelovanje. Obenem je voščila Borisu Pahorju (26. avgusta je dopolnil 104 let), veliki osebnosti, ki je znal ovrednotiti pomen šolstva in materne jezika za ohranjanje majhne skupnosti. Ob koncu so izročili še priznanje ravnateljici Večstopenjske šole Josipa Pangerca v Dolini, Fiorelli Benčič, ki odhaja v zaslužni pokoj.

Obvestila

Marijanska pobožnost v Marijinem domu v ul. Risorta 3, s shodom članic Marijine družbe Marije Milostljive, bo **v nedeljo, 17. septembra; začetek ob 16. uri** v domski kapeli. Vabljeni vsi Marijini častilci.

Mednarodno združenje delavnice molitve in življenja (jedro Trst) vabi na uvodno srečanje "Učimo se moliti, da se bomo naučili živeti" **v četrtek, 21. septembra 2017, ob 17. uri**, v

*V ponedeljek,
11. septembra, je na
tržaškem sodišču
uspešno opravil
odvetniški izpiti*
IVAN JEVIKAR
*Z njim se veselijo
družina in
vsi njegovi dragi.*

Marijinem domu v ul. Risorta 3 v Trstu (tel. 340 3584889 - Branka).

Čestitke

Na Pedagoški fakulteti v Kopru je z odliko diplomirala **Veronika Sedevcic**. Iz srca ji čestitamo in želimo srečno in pogumno naprej nona Marija, nono Franko in stric Marko.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel: Za slovenske misijonarje: Danijela Strukleja in Nada Marušič 40 evrov, Valentina Rupnik 20 evrov. Za lačne otroke v Etiopiji: S. Ž. 30 evrov. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

Slofest na Borznem trgu in še kje Bogat spored kulturnih dogodkov

Od petka, 15. septembra, do nedelje, 17. septembra, bo potekala tretja izvedba Slofesta – roja dogodkov v srcu mesta. Gre za festival Slovencev v Italiji, ki ga prireja Zveza slovenskih kulturnih društev v soorganizaciji Občine Trst, Avtonomne Dežele Furlanije Julijske krajine, Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Sveta slovenskih organizacij. Tridnevni dogodek bo potekal v mestnem središču, na Borznem trgu. Bogat in raznolik program bo ovrednotil kulturne, umetnostne, rekreative in glasbene dejavnosti slovenske narodne skupnosti v Italiji in se bo poglobil v svet glasbe, književnosti, gledališča, upodobitvenih umetnosti, fotografije, športa in šole, izobraževanja in raziskovanja.

UVODNI DOGODKI

Niz preddogodkov, ki uvažajo v letošnjo, tretjo izvedbo, se je začel že 1. septembra, ko sta se na tržaškem trgu Hortis pisatelj Paolo Rumiz in zgodovinarica Marta Verginella pred številnim občinstvom pogovarjala o svojem odnosu do knjig. Večer je bil namreč posvečen 70. obletnici Narodne in študijske knjižnice. Mladi prostovoljci projekta civilne službe so v sredo, 13. septem-

bra, priredili večer mode in dizajna ter fotografije v sodelovanju z združenjem Arci Servizio Civile. Staro tržaško pristanišče je bila tema modnega defileja, na katerem so se predstavili modni oblikovalci, fotografi in makeup umetniki. Večer z naslovom Pristanišče perspektiv je bil v Kulturnem domu. Modni izdelki so med Slofestom na ogled na priložnostni razstavi v dvorani Fittke za tržaškim Velikim trgov. Istega dne je bilo v tržaški dvorani Veruda odprtje pregledne rastave slovenske ilustracije v Italiji *Na krilih galeba*, ki jo je ure-

potekal v petek, 15. septembra, ob 21. uri pod šotorom na Borznem trgu: skupina VokalArt in zbor Bodeča neža bosta nastopila s projektom *Spectrum* oz. vokalnoinstrumentalno izvedbo dela Karla Jenkinsa *Adiemus, pesmi iz svetišča*. Ob zvočnih utrinkih Ivana Penova in branju sodobne slovenske poezije v Italiji bo projekt vodila Mira Fabjan.

Petkov dan bo pester od jutra do večera. Dopoldne bodo imele glavno besedo šole s fotoorientacijo oz. vodenimi ogledi po slovenskem Trstu, predavanji o tržaškem večkulturnem prostoru, igrani o večkulturnosti za najmlajše ter glasbenimi komedijami.

Med popoldnevom pa bo o svojem delu predaval ugledni slovenski fotograf Arne Hodalič, ki redno sodeluje z revijo National

presegl pričakovanja organizatorjev v prejšnjih dveh izvedbah, je nastal leta 2013 z željo, da bi aktivno spodbudil v prebivalcih tržaškega okolja zavest o pripadnosti večkulturnemu okolju in da bi z dialogom zmanjšal razdeljenost na večinsko in manjšinsko skupnost.

Letošnja izvedba bo temeljila na širitvi sodelujočih ustanov z vključitvijo številnih drugih skupnosti tržaškega okolja. Zrcalo te želje je zasedba projektne zbor Vox Tergesti, v katerem pojejo Tržačani italijanske, slovenske, armenske, grške in drugih narodnosti. Večkulturni svet se je rodil na pobudo Zveze slovenskih kulturnih društev in tržaškega odbora deželnega zborovskega združenja USCI in bo ponesel "glas Trsta" med obiskovalce Slofesta v soboto, 16. septembra, ob 19. uri na Borznem trgu. Posamezne skupnosti pa se bodo predstavile v nedeljo, 17. septembra, ob 17. uri v sklopu pobude *V Trstu, skupaj*.

EVROPA V OSPREDJU
Razmerje med večinami in manjšinami bo pripeljalo do razmišljanja o Evropi. Evropski posla-

nec in predstavnik nemške skupnosti na Južnem Tirolskem Herbert Dorfmann bo tako v nedeljo, 17. septembra, dopoldne gost SKGZ-ja in SSO-ja, s katerima bo razmišljal o prihodnosti Evrope. Med srečanjem bo potekala tudi

predstavitev evropske državljanske pobude Minority SafePack, ki vabi Evropsko unijo k sprejemanju boljših ukrepov za varstvo narodnih in jezikovnih manjšin ter k okrepitvi jezikovne in kulturne raznolikosti Unije. Evropa bo prav tako v središču pozornosti Slovenskega stalnega gledališča, ki bo v soboto, 16. septembra, premierno izvedlo predstavo *Soseska Evropa – kako postati Evropejci z zaščitenim poreklom!* v režiji Sabine Morena, v koprodukciji z Zadrugo Bonaventura, Mittelfestom in ZSKD-jem. Predstava se rojeva po izjemnem uspehu njene prehodnice *Kako postati Slovenci v 50 minutah*, ki je doživela premiero ravno na Slofestu leta 2015.

KNJIŽEVNOST

Promocija bogate kulturne dejavnosti Slovencev v Italiji bo seveda v ospredju pozornosti. Glavno besedo ima letos književnost. V soboto, 16. septembra, bo ob 11.30 potekala predstavitev slovenske sodobne poezije v Italiji v režiji Slavističnega društva Trst-Gorica-Videm. Bogat spored dogodkov bo posvečen uglednemu Tržačanu Vladimirju Bartolu (1903-1967), avtorju preroškega romana *Alamut*. 12. septembra je bila 50. obletnica njegove smrti. V petek, 15. septembra, bo potekalo srečanje uspešnega niza *Slovenščina z empatijo* ravno na temo romana, medtem ko bo v soboto, 16. septembra, na vrsti pogovor v priredbi založbe Comunicare na temo Bartolovih *Tržaških humoresk*. Tema pogo-

vora bo Trst v 50. letih v obdobju med Titom in angloameriško vojaško upravo. 12. septembra je bil pri Svetem Ivanu – Bartolovi rojstni mestni četrti – voden ogled po sledovih družine Bartol, ki sta ga priredila Slovenski klub in Gruppo – Skupina 85.

KULTURNI SPREHODI

Druga pomembna obletnica bo zaznamovala Slofest, in sicer 500. obletnica reformacije na Slovenskem. Prof. Marta Ivašič bo tako pripravila sprehod po Trubarjevih poteh skozi tržaško staro mesto. V nedeljo popoldne bo potekal drugi, glasbeni sprehod: učenci Glasbene matice bodo občinstvo pospremili po judovskem getu, med notami in besedami.

RAZSTAVE

Razstavna dejavnost bo imela svoj prostor na Slofestu. V Trgovinski zbornici bo Narodna in študijska knjižnica postavila razstavo kot hommage uglednim tržaškim Slovenkam, Škedenjsko kulturno društvo pa bo na Borznem trgu uredilo razstavo v spomin na msg. Dušana Jakomina.

IZVEN TRSTA

Širitev Slofesta bo tudi geografska. 9. septembra je bilo središče Gorice prizorišče razpršenega kulturnega dogodka za odkrivanje slovenske Gorice. Slofest se bo končal v soboto, 23. septembra, v Čedadu, s sprehodom po mestu, ogledom zelo uspešne razstave tržaškega fotografa Maria Magajne in s koncertom. Celotni program je dostopen na spletni strani Zveze slovenskih kulturnih društev – www.zskd.eu.

dila Giulia Giorgi, ob kateri je potekala tudi predstavitev kataloga projekta, ki ga je pri Založništvu tržaškega tiska uredila Alina Carli.

OTVORITVENI VEČER

Slovesni otvoritveni dogodek bo

Geographic. Sledila bo premiera dokumentarnega filma Slovenskega planinskega društva Trst *Pogled iz zaliva*.

V ZNAMENJU SODELOVANJ

Bienalni festival, ki je s svojim uspehom in odzivom občinstva

Bila je velik domoljub

Spomin na Vero Vetrih (1951-2017)

V dne, ko se, vsaj v Sloveniji, zelo medlo spominjamo Bazovice in njenih žrtev, mi je prijateljica iz Ljubljane sporočila, da je pred nekaj tedni umrla Vera Vetrih.

Ko sem odložil telefon, so mi v spomin začele prihajati slike s predstavitev njene knjige *Po domovih kraških so zagorele svečke*. Vetrihova je uredila drobno, a izredno dragoceno knjigo, v kateri so spremeno besedo prispevali Alojz Rebula, Boris Pahor in Stane Granda. Bilo je to leta 2010, sredi Ljubljane v domu pesnikov in pisateljev.

Spomnim se, kot bi bilo včeraj, vrhunca predstavitev, ko je Majda Colja Kompan s solznimi očmi in tresočo roko pred fotoaparate prisotnih novinarjev vzdignila pismo Ferda Bidovca iz zapora. Majda Colja Kompan, ki se živo spominja krikov po umoru v tržaški ulici Rossetti, je našla pismo, v katerem njen stric Ferdo opisuje čudež v zaporu malo pred ustre-

litvijo, zaradi katerega se je spreobrnil. Celotno Majdino zgodbo, ki je po besedah zgodovinarja dr. Staneta Grande "unikum v slovenski zgodovini", ker je neposredno povezana s "tremi znamenitimi primorskimi rodbinami Bidovec, Tomažič in Vuk", je Vera Vetrih predstavila v knjigi tržaške Mladike, skupaj z izbranimi Bidovčevimi pismi iz zapora. Knjiga *Po domovih kraških vasi so zagorele svečke* je po besedah Vetrihove nastala zaradi ponarejanja zgodovine: konkretno je pokazala s prstom na dramo *Zaljubljena v smrt* Slovenskega stalnega gledališča v Trstu.

Vera Vetrih je bila, kot v šali rečemo, Primorka na "začasnem delu v tujini". Tako namreč pravimo Primorcem, ki so se sicer za stalno preselili v Ljubljano, a je njihovo srce ostalo na Primorskem. Rojena je bila v Batujah na Vipavskem, po študiju pa je ostala

v Ljubljani. V prestolnici se je njena življenjska pot tudi končala, saj jo je precej na hitro ugonobil zahrbtni rak. Pokopali so jo v rodni Batujah.

Bila je domoljub, ne nacionalist, saj njeno domoljubje ni nikogar izključevalo ali sovražilo. Ljubila je svoj narod in slovenščino, hkrati pa italijansko kulturo,

umetnost. Mag. Vera Vetrih je bila profesorica italijanskega jezika s književnostjo in umetnostne zgodovine. Bila je lektorica italijanščine na ljubljanski in primorski univerzi, na prelomu tisočletja pa tudi na rimski univerzi La Sapienza. Ukvarjala se je s poučevanjem italijanščine s pomočjo umetnostne zgodovine, arhitekture in glasbe.

Njen brat Zoran Vetrih jo je opisal z besedami: "Grem za dve leti v Sieno, tam bova s kolegico napisali učbenik. Dobila sem mesto lektorice v Rimu na univerzi La Sapienza. Rabim prevoz do železniške postaje v Gorici! In že je ni bilo več, a vedeli smo, da je z mislimi pri svojih dragih, da ima vedno v srcu Slovenijo, da je naša ambasadorica v tujini, da ji ni težko razlagati, kje je Slovenija in kaj se pri nas dogaja!"

Začela je tudi doktorski študij, v katerem je raziskovala metode vzgoje, kulture in pastore, s katerimi so se primorski duhovniki upirali italijanizaciji in učili slovensko. Čeprav ga ni končala, so ji sorodniki na grobu obljubili: "Tvoja raziskovanja za doktorsko disertacijo ne bodo zaman, izdana bodo v knjižni obliki. In tudi mi se bomo na bendimi spomnili nate in tam na Bičniku, tvojem najljubšem vinogradu, ti bomo 'zapojali' tisto o angelčkih in nazdravili s kozarcem domače pinele, pridelane prav na Bičniku".

Vetrihova je lani o svojem doktorskem študiju že objavila članek v Bogoslovnem vestniku. Prikazala je "delovanje duhovnikov, večinskega dela slovenske intelektualne elite, ki so v času italijanskega fašističnega režima na Goriškem

izkazovali zvestobo svojemu narodu s prevzemanjem vodilne vloge na vzgojnem, kulturnem in socialnem področju". Članek je končala z refleksijo o tragični usodi tigrovca Ferda Bidovca, ki je svoji verni materi Italijanki v pismu zapisal: "Dne 21. maja sem bil obhajan. Upam, da boš tega vesela, le žal mi je, da tega nisem storil že prej. Morda se vse to ne bi pripetilo. Upajmo, da bo prihodnost prinesla boljše čase od današnjih. Jaz v to upam, kaj pa ti? Ne verjemi vsemu, kar piše v

časopisih. Jaz sem samo enega prebral in to mi zadostuje, da si ustvarim mnenje o vseh ostalih". Ravno zaradi zadnjega stavka, ki je v marsičem aktualen še danes, je pomembno, da na dogodek, opisan v knjigi, opozorimo spet in spet. Naj sklenemo z mislijo Vetrihove, ki je svojo knjigo posvetila "predvsem mladim, pa tudi odraslim Slovencem iz osrednjega dela države, da bi se seznanili s primorskimi trpljenjem v času fašizma".

Tino Mamić

Pismo Ferda Bidovca

Pismo Ferda Bidovca o spreobrnjenju hrani Majda Colja Kompan v Ljubljani. Vsa pisma so zaporniki morali pisati v italijanščini. Pismo je prevedla Nadia Roncelli, v izvirniku pa je ostal stavek, ki ga je Bidovec slišal v italijanščini: Moj lepi Nando, kdaj pridem lahko pote. Tu objavljamo del tega pisma, ki je bilo objavljeno v knjigi *Po domovih kraških vasi so zagorele svečke* in v reviji *Prenova*.

"Teden po mojem prihodu v Rim se je začela notranja kriza, boj prepričanja proti boju sumnje nadčloveške sile. Dan za dnem me je upeljavalo na to misel in skoraj sem opustil, a še nisem imel miru. V ponočnih urah nisem mogel niti zatisniti očesa, da bi zaspal. Silil sem se z mislijo oprijemati se lepših misli posvetne narave, a trajalo je malo. Bilo je okrog 10. maja v ponočnih urah, ko nisem mogel spati. Premetaval sem se po postelji, da zadobim ugodno lego za počitek, a zaman. Nehote se ozrem proti vratom kletke in začudil sem se, da so le priprta, a ostal sem pod odejami. Par trenutkov za tem začutim, da me nekdo precej močno prime z obema rokama naenkrat. Z eno za desno roko na komolcu, z drugo za desno stegno, kot da bi stal za mojim hrbtom. Z napol ženskim glasom mi reče polglasno: 'Mio bel Nando, quando potro' venir prenderti'. Jaz sem mislil, da mi je kdo v resnici pristopil k postelji, se ozrem, a ni bilo žive duše. Pogledal sem v drugič še bolje na okrog, a ni bilo niti sence medle električne svetilke, ki sveti celo noč. Drugi dan začenjam ugibati, kaj bi pomenilo, in pri sebi sem prav želel, da bi imel drugo noč vsaj v sanjah nagib o tem, kaj bi moralo biti. Vse zaman. Začel se je po pravici povedano prav mučen boj v moji notranjosti in nisem imel več miru. V teh dneh pride k meni stražar in me vpraša, če bi hotel opraviti velikonočno spoved, nakar je bil z mojim nasmehom zavrnjen. Par dni pozneje, ko se je čaša bridkosti polnila, ga pokličem k sebi in mu razložim svojo bol in ta isti, zadovoljen, mi priskrbi tukajšnjega kaplana, ki je prišel k meni v kletko 20. maja. Zdaj hvala Bogu prestajam vsaj mirne, če ne prav lepe dneve. Sem pač še vedno jetnik in z vso dušo in telesom želim svobode, ki pride gotovo nekdanj".

24. srečanje poezije V nebu luna plava

Edinstven večer, kot ga premore le Benečija

V prijetnem "Kovačjuovim" seniku, na Ljesah v Rečanski dolini, so se na drugo septembrsko soboto spet zbrali ljubitelji poezije in glasbe. Soj sveč, vonj po svežem senu in prijetno domače vzdušje so, kljub muhastemu vremenu, ki naznanja prezgodnjo jesen, prijetno zaobjeli prireditve, ki je postala za Benečane, pa tudi za marsikaterega Furlana, obvezno umetniško srečanje. Drugo leto bo 25 let, odkar v starih zapuščenih senikih poslušajo poezijo in govorijo o njej.

Gostje srečanja, ki ga prireja kulturno društvo Rečan - Aldo Klodič, so bili letos slovenska pesnica in prozaistka iz Nove Gorice Karmen Vidmar, ki je sicer tudi članica čezmejnega kulturnega združenja Nit, goriški pesnik Roberto Marino Masini, predstavnica furlanskih ustvarjalcev Lussia Di Uanis, rezijanskega pesnika Renata Quaglio pa je žal neurje ustavilo na poti v Benečijo. Karmen je prisotnim prebrala žalostno in zelo nežno novelo o

deklici, ki ji je vojna ukradla mladost in razigranost, Lussia je zbranim predstavila vrsto pesmi v furlanskem jeziku, ki so izražale njeno

glasbeni utrinki pevke, glasbenice in raziskovalke ljudskega izročila Marise Scuntaro, ki je skupaj s priznanim violinistko Lucio Clonfero predstavila niz ljudskih balad in pesmi o vojni in njenih grozotah. Kot je povedala v uvodu Margherita Trusgnach, pravzaprav ne gre za opus o vojni, temveč proti njej. Odličen glasbeni in pevski nastop je dokončno ogrel

angažiranost na področju ekologije, mirovništva in vsestransko ljubezen do rodne zemlje, stičišča nešteti kultur in stremiljenj ter zibelke boleče, nemirne zgodovine. Poezija Roberta Marina pa je veliko bolj introvertirana, saj gre za izpoved notranjega doživljanja ljubezni, minevanja in bolečine vsakdana. Lirika majhnega, preprostega človeka. Prijetno presenečenje so bili za vse goste bogati

publiko, ki se je ob koncu prireditve še dolgo zadržala ob svečah in harmoniki. Preprosti senik, kjer so se nekoč mladi srečevali, ljudje pa posedali po delu in počivali ob neurjih, je postal stičišče jezikov in kultur ob poeziji, ki povezuje in zbližuje. Edinstven večer, kot ga premorejo samo Benečija in njeni požrtvovalni ljudje, ki v teh prelepih dolinah ohranjajo upanje, življenje in slovensko izročilo.

s. p.

Katja Ferletič

TAKI SMO (7)

"Hudomušne pasti" angleškega jezika

Čeprav je kitajščina jezik, ki ga govori največji del ljudi na svetu, je angleščina še vedno najpomembnejše sredstvo za medsebojno sporazumevanje na mednarodni ravni. Naši otroci se prvič srečajo s tem jezikom že v vrtcu. Učiteljice jim v obliki igre posredujejo prve enostavne besedice, kot so imena živalic, predmetov, ki jih otroci uporabljajo vsak dan, imena članov družine in nekaj pridevnikov, da bi znali stvari primerno opisati. Angleščino slišijo tudi, ko gledajo risanke, poslušajo glasbo ali s starši raziskujejo splet.

Za večino od nas je vsaj osnovno znanje angleščine neobhodno potrebno. Če radi potujemo, če hočemo spremljati svetovno dogajanje in biti vedno pravočasno obveščeni o vseh novostih, če enostavno iščemo službo, moramo angleščino poznati. Še do začetka dvajsetega stoletja je bil t. i. univerzalni jezik, jezik diplomatov, francoščina, toda ob koncu prve svetovne vojne je ta izgubila svojo prestižno vlogo v prid angleščini. Francija je izgubila svoje prvo mesto kot kolonialna velesila že po porazu Napoleonove vojske pri Waterlooju, vlogo najmočnejše države je prevzela Velika Britanija. Pomorščaki in trgovci so se sporazumevali v angleščini, jezik, ki so ga uporabljali uradniki, politiki in diplomati, pa je ostal francoski. Medtem ko je bila mirovna pogodba med Francijo in Prusijo leta 1871 podpisana v francoščini, je že po prvi svetovni vojni ta jezik izgubil svoj prestiž. Takratnemu francoskemu predsedniku Georgesu Clemenceau je nasprotoval ameriški predsednik Woodrow Wilson, ki je zahteval, da se mirovne pogodbe napišejo v angleškem jeziku. Ni bila samo stvar ugleda: ameriška ustava je predvidevala, da mora senat pregledati tekste vseh svetovnih sporazumov in ti morajo nujno biti pisani v angleščini. Tudi takratni angleški premier David Lloyd George se je strinjal z Američani. Francozi, ki niso presneli, da bi bil angleški jezik enakovreden njihovemu, so nato skušali vključiti tudi italijanščino, ker je bila tudi Italija med zmagovalci vojne, a ta predlog ni bil sprejet, tako so mirovno pogodbo napisali v francoščini in angleščini. Na pariški mirovni konferenci leta 1919 je bil Vittorio Emanuele Orlando, italijanski predsednik vlade, edini izmed "velikih štirih", ki ni poznal angleškega jezika.

Ameriški in angleški predstavniki so se takrat borili tudi za ugled svojega skupnega jezika, z leti pa se je ta začel spreminjati in nastale so razlike med državama: Anglež in Američan se ne razumeta vedno dobro. Jezik je isti, a vedno več je besed, ki so nekako spremenile svoj smisel, tako da večkrat pride v pogovorih do nesporazumov. Npr. v angleški restavraciji bomo zadovoljni, ko nam na krožniku zraven zrezka prinesejo "chips", sveže cvrt krompirček, malo manj pa bi bili v ZDA, kjer s to besedo imenujejo cvrt krompir v vrečki. Ko bomo poklicali natakara in prosili za račun, moramo v Angliji vprašati za "bill", v ZDA pa za "check". Izven restavracije bomo zelo verjetno v Ameriki srečali brezdomca, torej "buma", v Angliji pa

bomo uporabili to besedo, ko se bomo pritoževali, da je naša zadnjica, torej "bum", zaradi chipsa postala predebela. V Ameriki nam bodo hlače - "pants" postale gotovo preozke, v Angliji pa nam bodo verjetno "pants" še vedno po meri, saj bo-

mo tam mislili na spodnjice.

Med Američani in Angleži pride torej večkrat do simpatičnih nesporazumov. Zanimivo je tudi gledati posnetke, ki prikazujejo, kako se znani ameriški filmski igralci učijo angleški naglas. Te svetovno znane filmske zvezde bi morale znati zelo dobro posnemati vse različne naglase angleškega jezika, a ni vedno tako: Tom Cruise je imel veliko težav z angleščino z irskim naglasom, ko je igral irskega priseljenca v filmu "Far and Away", ko pa je Kevin Costner igral Robina Hooda, je bila na začetku snemanj njegova angleščina katastrofalna. Nekateri igralci imajo prirojene zelo dobre lingvistične sposobnosti, za druge pa ni pomoči, niti najboljši "coach" - osebni jezikovni inštruktor - jih ne more naučiti tistega naglasa, ki ga režiser filma zahteva. Inštruktor vse jezikovne vaje snema in potem posnetke z igralcem pogleda in skupaj analizirata, kje so težave, a večkrat se zgodi, da je performanca igralca v določeni vlogi nepopolna in seveda zniža kakovost filma.

Čeprav ima angleški jezik ogromno variant in naglasov, ki jih navadni smrtniki s svojim osnovnim znanjem tujega jezika sploh ne zaznamo, bomo gotovo z užitkom prebrali članek ali knjigo v angleščini ali aktivno komunicirali z angleško govorečo osebo, seveda v upanju, da bo ta do nas kar se da prijazna oz. "friendly".

Še vedno prepoved poučevanja verouka v javnih šolah

Nujne so reforme, da bi Slovenija resnično napredovala!

V Sloveniji se vlada hvali, da je s svojo politiko in ukrepi premagala gospodarsko in finančno krizo in s tem državi omogočila nadaljnjo rast in razvoj. Letošnja gospodarska rast naj bi bila celo 4,5 %, zmanjšuje se brezposelnost, v nekaterih dejavnostih je začelo primanjkovati delavcev, ugoden pa je tudi izvoz blaga in storitev v tujino. Vlada joče politične stranke so se domnevno tudi dogovorile o politiki in ciljnih koalicijah do konca njene mandata, ob koncu spomladi naslednje leto.

Vlada je zdaj najbolj zaposlena s pripravami in kampanjo za bližnji referendum o gradnji drugega tira železniške proge od Divače do Koprca, z volitvami predsednika države in s sporom s Hrvaško glede uresničitve odločbe arbitražnega sodišča o meji med Slovenijo in Hrvaško. Spor o meji dobiva dramatična obeležja, saj je slovenska vlada sklenila, da ne bo podprla sprejema Hrvaške v Organizacijo za gospodarski razvoj in sodelovanje (OECD), domnevno pa pripravljajo (ali pa je že bila) tudi izredno sejo parlamentarnega odbora za obrambo, na kateri bi ocenili pripravljenost slovenske vojske za primer, da bi bilo potrebno njeno sodelovanje pri zavarovanju državne meje in naših ribičev v Piranskem zalivu.

Organizacija za gospodarski raz-

voj in sodelovanje v novem gospodarskem pregledu za Slovenijo ponovno ugotavlja, da je na nekaterih področjih sicer začela izvajati reforme, toda nobene ni dokončala. Če je kje razviden uspeh in so ustvarjene možnosti za razvoj, je to bolj zasluga samostojnih podjetnikov in delavcev kot pa vlade in njenih ukrepov. Zaposlenost v Sloveniji se res povečuje, toda plače v gospodarstvu ostajajo nizke in dobršnemu delu zaposlenih komaj omogočajo preživetje. Organizacija za gospodarski razvoj in sodelovanje je v omenjenem novem gospodarskem pregledu opozorila, "da je bila cena poskusa premostitve krize v Sloveniji visoka", saj je morala Slovenija upošasniti svoje približevanje najbolj razvitim državam v EU. Po merilu doseganja bruto domačega proizvoda je Slovenijo že leta 2011 prehitela Češka, bolj uspešna gospodarstva pa imajo tudi Slovaška, Madžarska in Poljska. Nizka raven produktivnosti je velika ovira za pri-

hodnjo rast, zato OECD Sloveniji ponovno svetuje, naj izvede oziroma pospeši reforme. Goran Novković, izvršni direktor Gospodarske zbornice Slovenije, pravi, "da, kar Sloveniji svetuje OECD, v našem gospodarstvu ponavljajo že dalj časa. Dejstvo je, da bi v dobrih časih te reforme precej lažje izvedli, kot če jih bomo morali, ko bo nastopila nova kriza. Te si

katoliškem tedniku, je Jože Kurinčič objavil komentar o izključenosti verouka iz javnih šol. Spominja na razsodbo ustavnega sodišča iz leta 2001, po kateri je v slovenskih javnih šolah prepovedana vsaka konfesionalna dejavnost, kamor spada tudi verouk. Ta naj bi motil samostojnost šolskega prostora in je kot tak v javni šoli prepovedan. Tako je ostala ve-

ostaja edina med primerljivimi državami Srednje Evrope, saj je v vseh drugih verski pouk del javnega šolskega izobraževanja. Verouk je torej še vedno potisnjen v župnijske učilnice. Duhovniki se morajo na vse načine truditi, da učence spodbujajo k učenju verouka, pri čemer ostajajo brez podpore javnosti, včasih celo brez podpore staršev, za katere so različne druge dejavnosti pomembnejše od verouka. Zato obisk verouka strmo pada, obiskuje ga le še okrog 50 % slovenskih otrok. Druga polovica šolajoče se mladine v javnih šolah pa ostaja brez verske izobrazbe.

V času priprav na volitve predsednika ali predsednice države se povečuje število možnih kandidatov za omenjeno visoko funkcijo v slovenskem predstavnem sistemu. Prvič je med njimi več žensk, ki bi kandidirale v imenu političnih strank ali civilno družbenih gibanj. Med kandidati bo sta tudi koprski župan Boris Popović in Angelca Likovič iz pred kratkim ustanovljene stranke Glas za otroke in družine. Koprski župan Boris Popović je posebno kritičen in

polemičen do zlorab in drugih pomanjkljivosti v pravosodju, o čemer ima osebne izkušnje. Angelca Likovič pa je povedala, "da spoštuje deset Božjih zapovedi, kot morebitna predsednica Slovenije pa se bo zavzemala za rojstvo

vseh spočetih, a nerojenih otrok. Zato bo pomagala tudi mamam v stiskah". Kandidatka SMC, vodilne vladne stranke, za predsednico države je postala dr. Maja Makovec Brenčič. Ona zatrjuje, "da verjame v Slovenijo, ki verjame vase". Je ministrica za izobraževanje, znanost in šport, v javnosti in opozicijskih strankah pa jo obsojajo, ker je nepravilno prejela denarno odpravnino za svojo domnevno stalno pripravljenost za delo na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Tam je namreč službovala, preden je postala ministrica.

Svet SDS, največje opozicijske stranke, pa je za svojo kandidatko izbral Romano Tomc, nekdanjo podpredsednico državnega zbora in zdajšnjo evropsko poslanko. Povedala je, da bo v kampanji za predsednico Slovenijo upoštevala slogan *Spoštujmo in sodelujmo*. Dejala je tudi, "da bo ostala trdno na tleh in ne bo obljubljala stvari, ki jih kot predsednica države ne bi mogla izpolniti".

V zapletenih političnih razmerah, ko tudi prihodnost Slovenije v sedanjih oblikah ni več zagotovljena, ima najbrž prav dr. Zoran Vaupot, vodja Fakultete za poslovne vede, ki deluje v okviru Katoliškega inštituta oziroma prihodnje Katoliške univerze v Ljubljani. Poudarja namreč, "da se vedno bolj strinja s tistimi, ki pravijo, da sedanje demokratično spreminjanje družbenega sistema v Sloveniji potrebuje vsaj 50 let za svojo uveljavitev. Torej smo zdaj nekje na polovici poti. Razmer normalne, politično uravnotežene in vrednostno dovolj načelne družbe bodo torej deležni šele današnji najstniki".

Marijan Drobež

Platforma za združevanje prevoznih podjetij in potnikov GoOpti lani z višjimi prihodki, a tudi vlaganji

Podjetje GoOpti, ki zagotavlja skupinske in zasebne prevoze od in do letališč ter med posameznimi kraji, je lani v Sloveniji ustvarilo dobrih 5,5 milijona evrov prihodkov od prodaje, kar je 57 odstotkov več kot leta 2015. Čisti dobiček je po besedah direktorja Marka Gučka sicer obsegal le nekaj tisoč evrov, saj podjetje veliko vlaga. Kot je za STA pojasnil Guček, podjetje veliko vlaga tako v razvoj poslovnega modela in platforme kot tudi v širitev. Ta poteka tudi na tujih trgih. "Trenutno sploh ne moremo imeti pozitivnega poslovnega izida. V Sloveniji sicer je, toda minimalen", je povedal. O konkretnih številkah za prvo in drugo letošnje četrtletje še ne more govoriti, je pa pojasnil, da v Sloveniji beležijo 15- do 20-odstotno rast, na globalni ravni pa 40-odstotno. GoOpti po njegovih besedah vedno pogosteje medsebojno povezuje tudi mesta in ne več le letališča.

"Stranke se na nas obračajo tudi za druge prevoze, ki jih rezervirajo vnaprej po spletu. Postali smo nekako najučinkovitejše orodje za to, zaradi tega se moramo tudi v marsičem prilagajati - tako v Sloveniji kot tudi drugih državah", je dejal Guček. Med tujimi trgi, v katere vlagajo, je naštel Italijo,

potnik zamudi letalo, priskrbi novo vozovnico. S povpraševanjem po storitvi so zelo zadovoljni. Načrti za prihodnje obsegajo širitev na nove trge, med njimi v Nemčijo, Švico, Francijo, Poljsko in Avstrijo, ter rast na obstoječih. "Očitno to, kar počnemo, ni še nikjer prisotno in obstaja potreba,

potnikov, voznikov ne zaposlujejo neposredno. V podjetju sicer v vseh državah skupaj dela okoli 45 ljudi, v naslednjem letu pa načrtujejo od 10 do 15 novih zaposlitev. GoOpti vozila in voznike zagotavlja prek podizvajalcev, ki najemajo samostojne podjetnike. Inšpektorat za delo pa je to po poročanju časnika Dnevnik nedavno prepovedal, ker so samostojni podjetniki delo opravljali na način, ki je vseboval elemente delovnega razmerja. Guček je po navedbah

časnika odločitev inšpektorata podprl, vendar poudaril, da to predstavlja izziv za GoOptijev sistem delovanja. Povpraševanje namreč čez leto tako niha, da morajo njihove franšize nujno imeti možnost, da dobijo nekoga, ki bi delal samo za konec tedna ali za en mesec. Inšpektorat za delo sicer ni prvič prisilil GoOptija v spremembo načina angažiranja

voznikov. Pred časom je GoOpti sam najemal voznike kot samostojne podjetnike in tudi pri njih so inšpektorji ugotovili elemente delovnega razmerja, torej bi morali imeti pogodbe o zaposlitvi, je še poročal Dnevnik.

Španijo in Nizozemsko. Od pomembnejših novosti lanskega leta pa je izpostavil storitev, ki potnikom ob doplačilu ponuja garancijo za prihod na destinacijo. Tako, denimo, potniku v primeru, da GoOptijevo vozilo obtiči v gneči in zato

da rešitev prinesemo tudi na druge trge. Želje so, motivacija je, ključno pa je, ali bomo imeli vlagatelje, ki nas bodo pri tem podpirali", je dejal Guček. Ker je GoOpti predvsem platforma za združevanje prevoznih podjetij in

Kratke

Kmetje lani posekali 1,8 milijona kubičnih metrov lesa

Lani so na kmetijskih gospodarstvih posekali približno 1,8 milijona kubičnih metrov lesa, kar je 30 odstotkov celotnega poseka okroglega lesa v Sloveniji. Od posekanega lesa je bilo 56 odstotkov lesa iglavcev in 44 odstotkov lesa listavcev, je objavil državni statistični urad. V Sloveniji je bilo lani okoli 60.000 kmetijskih gospodarstev z gozdom, ki so upravljala s 359.000 hektarjev gozda oz.

okoli 30 odstotkov površine vseh gozdov v Sloveniji. Posek lesa so opravili na 41.500 kmetijskih gospodarstvih in posekali 1,8 milijona kubičnih metrov okroglega lesa, kar predstavlja približno 30 odstotkov celotnega poseka v Sloveniji v lanskem letu. Po podatkih statističnega urada je bilo približno 38 odstotkov posekanega lesa, namenjenega domači porabi. Glede na strukturo poseka lesa po kategorijah je bilo največ lesa za kurjavo (okoli 42 odstotkov) in hlodov za žago in furnir (skoraj 33 odstotkov). Delež lesa za celulozo in plošče je znašal okoli 16 odstotkov, deležev drugega okroglega industrijskega lesa pa okoli devet odstotkov. Večino dela v gozdu na kmetijskih gospodarstvih so opravili lastniki sami s svojimi družinskimi člani (89 odstotkov vseh opravljenih delovnih ur je predstavljalo lastno delo). Medsosedska pomoč (pomoč sosedov, sorodnikov, prijateljev) je znašala skoraj štiri odstotke opravljenih delovnih ur, sedem odstotkov opravljenih delovnih ur pa je predstavljalo najeto delo.

O slovenskih izseljencih v Argentini

“Kri, ki teče po naših žilah, je razlog našega obstoja” (2)

Če že sam potek izseljevanja iz naših krajev in naseljevanja v Argentini v 19. stoletju, ki sem ga orisal v prejšnjem prispevku, ni podatkovno popoln in temelji tudi na domnevah, saj iz tistega časa niso popolne župnijske kronike niti v Sloveniji niti v Argentini, enako velja za pristaniške sezname in listine, pa se zgodba še bolj zaplete glede ohranjanja slovenske identitete med temi ljudmi skozi naslednja desetletja. Za to pa informacije niso le pomankljive, ampak tudi si nasprotujejo. Gotovo je, da so se v Entre Rios Slovenci, sicer v manjših številkah, priseljevali tudi med obema vojnami, v okviru primorske migracije izpod fašizma. Nekateri logično domnevajo, da je bil povod za naseljevanje v to severnovzhodno provinco dejstvo, da so tam imeli sorodnike. Drugi pa nasprotno trdijo, da oba valova skozi leta sploh nista vzpostavila stikov, mogoče sploh nista vedela drug za drugega ali se zaradi že asimiliranosti prvega vala nista čutila etnično povezana.

vensko. Kazen, če je otrok v šoli spregovoril slovensko, je bila izključitev iz šole. Nemcem iz območja reke Volge, ki so tudi prišli v istem obdobju (vseh narodnosti, ki so se takrat naseljevale v provinci Entre Rios, je bilo 27, imenovali so jih “gauchos judios”, a Judje so bili le ena od narodnosti), naj bi zaradi počasnih asimilacije in predolga ohranjanja jezika zaprli dve šoli. Slovenci pa naj bi vestno spoštovali zakonodajo in argentinske politike. Posledica tega je bila hitra integracija, a tudi asimilacija. Ena izmed politik Argentine, da bi se prišli čim prej stopili z ar-

naj bi šla približno takole. Našel je dokument, ki je kot kraj rojstva dedka, ki se je kot šestletni otrok priselil s starši, navajal Cerovo. Bizai je vprašal na Dunaj, a tam so ga poslali v Italijo, s pojasnilom, da se je meja kasneje spremenila. Tudi v Rimu o tem niso nič vedeli in ga napotili v Jugoslavijo. Gospod je vprašal tudi v Beograd in ugotovil, da država že desetletje ne obstaja več, ter se obrnil na Ljubljano. Postal je navdušen Slovenec ter začel intenzivno raziskovati Slovence v Entre Riosu. V zadnjih dvajsetih letih je, sicer ne kot izurjen zgodovinar, ampak laik, napisal pet knjig.

Bizai je navezal stike s slovenskim veleposlaništvom v Buenos Airesu ter tudi od takratnega veleposlanika Grobovška dobil spodbudo, da se organizira društvo ter začnejo sistematično odkrivati korenine in negovati lastna kultura. Bizaiu se je uspelo na tem področju profilirati in danes je tudi častni konzul Republike Slovenije za provinco Entre Rios. Njegov sin je eno leto preživel v Ljubljani, kjer se je naučil slovenskega jezika. Konzul pravi, da zdaj Slovenijo obiskuje vsako leto ter jo poskuša na vse načine promovirati v Argentini. Zase pravi, da je njegovo delo pionirsko, da, ko je začel raziskovati slovenski izvor dela prebivalstva teh krajev, je bil edini, ki je karkoli vedel o Sloveniji in slovenstvu, in da so “morali začeti od popolne nule”.

Drugi rojaki zgodovino Slovencev v Entre Riosu opisujejo tudi drugače. Med mojim obiskom mi je več sogovornikov dejalo, da so se oni vedno zavedali tega, da so Slovenci, in da to, kar Bizai opisuje za celotno skupnost, da so namreč pred dvema desetletjema odkrili, da niso Avstrijci, ampak Slovenci, velja le zanj osebno ali določeno skupino ljudi, pri drugih pa je bilo to tudi drugače. Sogovornica se je takole slikovito izra-

Tabli na spomeniku

Slovenska trgovina z argentinskim pridihom

Gotovo je, da formaliziranega društva do preloma tisočletja v Entre Riosu ni bilo, enako tudi ne uradnih stikov s Slovenijo. Popularizacija prvega vala v slovenski zainteresirani javnosti je zasluga Carlosa Bizaija. Ta se je ob koncu devetdesetih let prejšnjega stoletja po upokojitvi iz vojaške službe začel zanimati za izvor svojih prednikov. To pa sploh ni bilo lahko zadeva. Argentina ob naselitvi prvih Slovencev, očitno pa tudi še desetletja kasneje, še ni gledala z naklonjenostjo na kulture priseljencev, ampak jih je želela čim prej asimilirati. Staršem naj bi bilo tako prepovedano s svojimi otroki govoriti slo-

gentinsko družbo, naj bi bila tudi ta, da so morali sorodniki ob pogrebu svojih pokojnih skupaj z njimi pokopati tudi vse njihove osebne predmete. Da se je med nekaterimi slovenska zavest ohranila, priča dejstvo, da so obstajali v Entre Riosu še v letih okoli prve svetovne vojne naročniki Mohorjevih knjig iz Celovca. Že prej omenjeni Carlos Bizai pravi, da, ko se je začel zanimati za svoj izvor, je njegova babica še vedno živela ter vsak dan molila rožni venec v slovenščini. A vsi, vključno z njo, so bili prepričani, da gre za nemščino. Enačili so se namreč z Avstrijci. Zgodba, kako mu je uspelo najti svoje korenine,

Trg Slovenija v Cerritu

zila: “Stara sem 82 let in že 82 let vem, da sem Slovenka. Pri nas je vedno veljalo, da smo Slovenci iz avstro-ogrskega imperija”. Več ljudi mi je dejalo tudi, da so že v času med obema vojnami ustanovili svoje združenje, ki pa nikoli ni bilo formalizirano, ampak je bil njegov namen le druženje, pikniki, plesi itd. Pravijo, da so se mladi tam med seboj spoznavali ter se tako Slovenci poročali med sabo. Združenje je imelo tudi svoje ime – *Slovenski dom*. Med drugo svetovno vojno so tudi zbirali denar in pošiljali sorodnikom domov. Najbolj aktivno pa naj bi bilo med leti 1945 in 1952. Razlog za ošibitev aktivnosti je bil kasneje v tem, da so se s pojavom komunizma v Jugoslaviji nekateri prestrašili, da bodo česa obdolženi, če se bodo družili, zato so se oddaljili. “Drugi, ki nas ni bilo strah, pa smo nadaljevali”, mi je dejala sogovornica. Tudi msgr. Janez Hladnik, ki je predvsem v Buenos Airesu - a je potoval tudi drugod po Argentini - duhovno oskrboval najprej medvojnne naseljence, po prihodu pa zelo pomagal tudi protikomunističnim beguncem, je do smrti vsako leto enkrat prihajal tudi v Entre Rios, kar priča o obstoju slovenske zavesti, saj Hladnik kot zaveden Slovenec z njimi zagotovo ni komuniciral kot z Avstro-Ogrci. V času hladne vojne je politika

znajo in hočejo pogovarjati med sabo). A ni se priselil iz Primorske kot komunist, ampak je to postal v Argentini, med delom na železnici. Drugi sogovornik mi je pripovedoval o tem, da je bil oče zaprt, ker je v okviru tega neformalnega slovenskega združenja zbiral denar za žrtve potresa v Skopju, kar pa so nekateri v Argentini razumeli kot finančno podporo komunizmu. A čeprav se pri delu naseljencev izraža jasna slovenska zavest, to spet nikakor ni enoznačno. Slovensko društvo formalno torej ni obstajalo. Carlos Bizai pa je našel dokumente, da so primorski priseljenci po prvi svetovni vojni ustanovili avstro-ogrsko društvo. To formalno še danes obstaja. Na enem izmed pokopališč ima društvo tudi spomenik svojim članom, ki jih opredeljuje kot Avstro-Ogrce, navedeni priimki pa so tipično slovenski. Če bi to še lažje pojasnili za naseljence s konca 19. stoletja, pa je za prišleke iz časa po koncu prve svetovne vojne to toliko težje razumeti. Pojasniti si lahko poskusimo s tem, da je šlo za Primorco, Primorska pa je po vojni pripadla Italiji. Ker Slovenija takrat še ni bila mednarodnopravni pojem, bi torej lahko z ustanovitvijo takšnega društva šlo predvsem za gesto upora proti dodelitvi Primorske Italiji. A društvo je bilo aktivno še desetletja. Bizai

je našel fotografije, ki so pričale da, ko so v prestolnici province, v mestu Parana, leta 1981 začeli organizirati festival narodnosti, je na tem festivalu sodelovalo tudi avstro-ogrsko društvo: ljudje s slovenskimi priimki so na stojnici z avstro-ogrske zastavo stregli tiptične slovenske jedi. Poleg nepoznavanja in argentinske asimilacijske politike je k takšni identitetni nejasnosti zagotovo pripomoglo tudi dejstvo, da nekateri o prejšnji domovini otrokom niso želeli govoriti. Poleg previdnosti zaradi enačenja slovenstva in Jugoslavije s komunizmom je šlo tudi za lastne stiske in travme, povezane z domotožjem. Več mi jih je tako dejalo, da stari starši o stari domovini nikoli niso želeli govoriti, ker jih je to preveč bolelo. Ena sogovornica pa mi je pripovedovala, da njen dedek, ki se je priselil leta 1927, nikoli ni sprejel argentinskega državljanstva, saj je skoraj do zadnjega računal, da se bo vrnil domov, in je Argentino imel le za začasen dom. Stalno je ohranjal pisne stike s sorodniki, enkrat jih je tudi obiskal; ob 60-letnici priselitve pa se je zavedel, da se ne bo nikoli zares vrnil, in prekinil je vse stike s sorodniki doma. A vsa ta leta je s svojimi otroki in vnuki govoril izključno špansko in nikoli ni govoril o domačem kraju. Vnukinja se zdaj, v srednjih letih, začena učiti slovensko in odkriva ta del svojih korenin. Njena motivacija? Rada bi razumela vsa dedkova pisma, ki jih ima shranjena, rada bi vedela, o čem si je dopisoval z domačimi.

Glede identitetnih vprašanj pa je zanimivo še to. Slovenci so se v letu 1879 in kasneje naseljevali skupaj s Furlani in Avstrijci. Za razliko od Slovencev, ki so bili lojalni avstro-ogrski državljani, pa so Furlani habsburški imperij sovražili in so po prihodu trgali potne liste, ker je na njih pisalo, da so avstrijski državljani. Za argentinske dokumente so se vedno opredeljevali za Furlane ali Italijane, medtem ko so se Slovenci za Avstrijce. Med seboj pa so se dobro razumeli in skupaj ustanavljali naselja. Slovenci naj bi skupaj s Furlani ustanovili tudi furlansko društvo.

/ dalje
Dejan Valentinčič

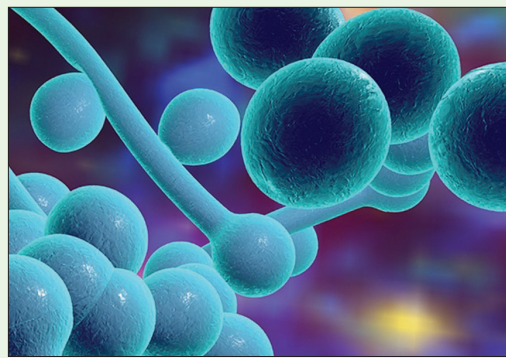
Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (167)

Kandida (3)

Saccharomyces boulardii se uporablja kot prehransko dopolnilo za čiščenje organizma od gliv in patogenih kvasovk v telesu, nepogrešljiv je kot začetno zdravljenje pri pacientih, obolenih za rakom, za okrepitev imunskega sistema. Terapija se izvaja tako, da se doda Saccharomyces boulardii, ki organizem očisti kvasovk in gliv, nato pa sledi še vključitev laktobacilov in bifidobakterij za ponovno vzpostavitev evbioze v črevesju in zagotovitev absorpcije hranilnih snovi, zdravljen in zelišč. Različne črevesne bakterije, delujejo v našem telesu na različnih predelih. Skratka, naše črevesje lahko primerjamo s trgovino, če je le-ta neorganizirana, neurejena in so izdelki slabo locirani, njeno delovanje ne bo dobro. V našem telesu je veliko bakterij in vsaka od njih ima svojo specifično funkcijo, zato jih moramo hraniti pravilno oziroma se moramo naučiti hraniti tiste “dobre” bakterije, ki nam bodo pomagale. Seveda lahko pravilno evbiozo obnovimo s probiotičnimi sevi, usmerjenimi na različna področja v črevesju, vendar jo moramo vzdrževati s pravilno prehrano. Kdor se prehranjuje s slabo hrano, ima neučinkovit prebavni sistem in posledično trpi prehrana organizma, vse dokler ni zdravje ogroženo, kar pa po-

sledično privede do pojava raka ali drugih bolezni. Človeško telo je grajeno za preživetje, zato bo uporabilo vse nadomestne kanale za ohranitev določene homeostaze, določenega nivoja zdravja. Ko jih izčrpa, pa začne degenerirati bodisi s celično smrtjo bodisi s spremembo v rakavo obolenje ali drugo bolezensko stanje. Nekaj časa telo zdrži, saj ve, da mora preživeti, in simptomov ne kaže, potem se pa zlomi in na dan izbruhne bolezen. One-

snaževanje, slabe prehranjevalne navade, napaden stil življenja, ki ga imamo v mladih letih, bomo plačali v starosti. Že sam stari ljudski pregovor pravi, da si pol življenja zdravje kvarimo, pol pa si ga popravljamo. Torej se vse našteje bolezni v telesu začnejo oblikovati že veliko pred njihovim izbruhom. In prav v tej začetni fazi moramo delovati, da nastanek bolezni zatremo na samem začetku. Težave s presnovo prizadenejo velik del “civiliziranega” prebivalstva. V letu 2000 so se pojavljale pri starosti okoli 65 let, v letu 2008 pri starosti okoli 45 let in leta 2010 pa pri starosti okoli 30 let. Med boleznimi so danes, glede na raziskave, v velikem porastu prav alergijska, avtoimuna in rakava obolenja, katerih vzrok tiči ravno v slabi prebavi.

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - Pzsa Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitaradine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tedinov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 12. septembra, ob 14. uri

Ko se v srce vtihotapi otožnost ...

Pesem

Pred dnevi sem naložila pesem na facebook. Staro, zelo staro pesem, skoraj pozabljeno, nekoliko osladno popevko. Tisto žalostno, *Seasons in the sun*, letni časi v soncu, bi lahko prevedli. Nihče je sploh opazil ni, meni pa pomeni veliko. Kot najstnica sem jo skoraj vsak dan poslušala. Ena izmed tistih je, ki jih imam skozi vse življenje najraje, morda celo tista, ki mi je od vseh najbolj pri srcu. Zaradi besedila. In zaradi spominov. Pesmi, popevke, glasba nasploh, imajo to lastnost, da znajo pričarati trenutke, ki so že daleč, občutke, ki živijo v nas, čisto nežne, skoraj nevidne odtiske preteklosti. Vzdušja, žalost, bolečino. Nostalgijo. Tisto prekleto nostalgijo, ki je v vseh nas in je lepa in težka hkrati. Boli in ne moremo brez nje. In se je bojimo, a jo obenem potrebujemo. Tista nostalgija, ki trga in boža obenem.

Vsakič, ko poslušam popevko o letnih časih, ki bežijo v soncu in sreči s prizvokom minevanja, se mi zazdi, da sem na našem starem malem balkonu, tam pri Sv. Ivanu. Tam, kjer je minilo moje otroštvo. Sv. Ivan na obrobju Trsta, ki postaja vse bolj mesto in je bilo nekdaj mirno predmestje s kresnicami in zelenjem. Tam na balkonu so minevale moje šolske

počitnice. S knjigami. Z veliko knjigami. Čez sto sem jih prebrala čez poletje. To je bil moj svet, to so bila moja potovanja, knjige so bile moje sanje. Včasih sem prenehala brati in zrla v Razklani hrib za našo ulico ali dol na travnik pred blokom, kjer so se igrali drugi otroci. Meni mama ni dovolila mednje. Imela sem samo balkon, sanje in radio z glasbo. In ravno ta popevka je prinašala v moje pozno otroštvo tisto nostalgijo, tiste sanje, tisti občutek, da bi šel in ostal, da bi jokel in se smejal, da bi sanjal in živel. Glasba... pesem. V šoli nisem smela peti. Bila sem tako preklemano brez posluha, da mi je učiteljica ukazala, naj molčim in naj samo odpiram usta, ko smo prepevali v zboru. Res me je bilo grozno poslušati. Totalno brez posluha. In še danes si ne upam zapeti. Še vedno mi glas ne gre iz grla. Še vedno me je sram. Pa imam rada petje. Včasih, ko sem v družbi, ko posedamo, klepetamo in razpravljamo, se mi zdi, da mi podzavestno nekaj manjka. Da si ne znamo povedati vsega, da ni pravega vzdušja, da se ne znamo objeti, si pogledati v oči. Besede so včasih premalo in zvenijo prazno. Nekaj manjka, premrzlo je vse skupaj, preveč formalno. In se spominam na tiste čase, ko smo peli. Na tiste čase,

ko smo se srečevali samo zato, da smo peli in smo ostajali dolgo v noč. Zaradi petja. Zaradi tistih občutkov, ki jih je tako težko opisati. Pesem so spomini. So neizrečene besede in nedoživete sanje. Pesem je žalost in je veselje. Pesem boli in daje upanje. Pesem je nostalgija in je vera v prihodnost... Tako dolgo v noč smo peli. Včasih smo se prijeli za ramena, včasih smo celo zaplesali kolo. Kolikokrat so se med petjem ujeli naši pogledi, kolikokrat smo se srečali z očmi. Kolikokrat smo vedeli, da sanjamo iste sanje. Samo zaradi teh pesmi. Nikoli zaradi besed, ki ne znamo povedati vsega. Pesem smo nosili v očeh. In sanje. Tisti krat, ob tistih dolgih večerih, me ni bilo sram peti in sem se vedno pridružila zboru. Glasovi so se prekrivali, melodija me je zibala in odnašala na krilih noči. Pustila sem, da zapoje, srce namreč, in pustila sem sanjam, da so napolnile noč. Manjka jo mi tiste noči, ko smo peli do jutra. Tako hudo mi manjkajo. Manjka mi nostalgija, ki je bila bolečina in luč obenem. In kolikokrat se še vedno nasmejem, ko se spominim, kako smo plesali kolo, pozno v noč, ali še bolje, do zgodnjih jutranjih ur, in so nas neprespani vaščani obličali s škafi vode. A bi

li smo mladi. In pesem je bila v nas. Vse ostalo je bilo čisto brez pomena. Vsi pojemo. Vsi narodi pojejo. Vsa ljudstva. In pesem je tisto, ki ljudi povezuje, ki človeku ne da, da bi pozabil na svoje korenine. Pesem je nekaj, kar ostane v nas od rojstva do smrti. Pravzaprav ne vem, zakaj ljudje tako radi pojemo. Najbolj neumna in površna izjava je ta, da pojemo, ker smo veseli. Ravno pred dnevi sem bila na nekem polet-

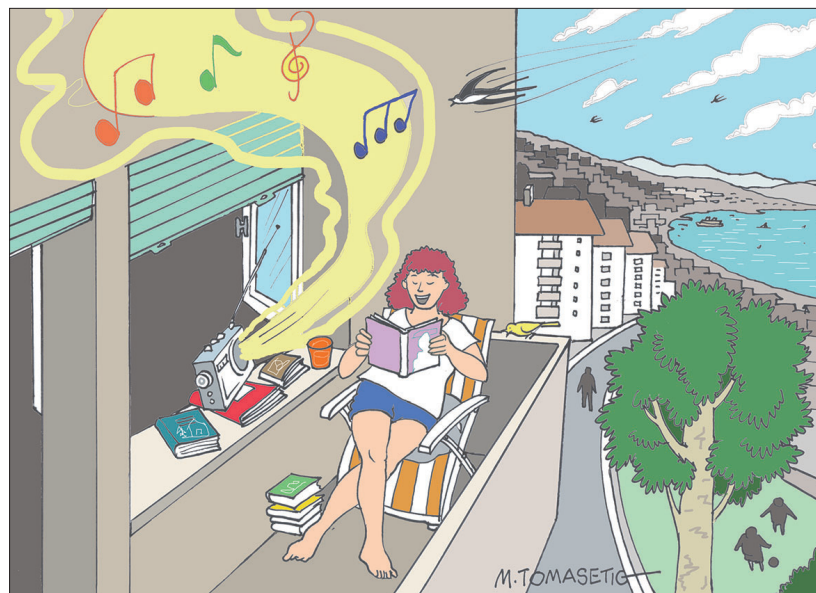
žalostne. Vsaj najlepše. Nikoli ne bom pozabila pokojnega Vinka Beličiča, ki je trdil, da so pesmi kot biseri. Rodi jih bolečina. Rodi jih trpljenje.

V vojni in sredi najrazličnejših uporov so nastale verjetno najlepše pesmi. Take, ki so ljudi povezovali in so obenem krepile duha in vlivale pogum. In upanje. In take, ki so v najhujšem trpljenju grele srce in obujale spomine na dom, na ljubezen, na tiste male preproste stvari, ki

spominov. Če pomislim na življenjsko pot, ki je za mano, vem, da obstaja pesem za vsak posamezen trenutek, za vsak dan, za vsako obdobje. In ko poslušam te pesmi, ki so mi drage zaradi spominov, ko jih nekje slišim čisto slučajno, zatrepeta nekaj v meni, da seže do srca, da prikliče tisto otožnost, ki je lepa in žalostna obenem, in da mi zagomazi po vsem telesu. In nazadnje me pesem dvigne v svoje narobe in odnese daleč v objem spominov in v neдрje preteklosti. Pesem. Pesmi nosimo v sebi. Včasih spijo v nas. Ko pridejo na dan, pustimo, da nas zibajo in odnašajo, kot odnaša veter oblake.

Taki časi so, da ljudje vse manj pojemo. Ne mislim na zborovsko petje, na prireditve. Teh je še vedno nekaj. Mislim na tisto spontano petje, na ljudi, ki se najdejo, da bi kaj zapeli. Zaradi sebe. Zaradi srca. Vse preveč imamo teh pametnih telefonov in pametnih tablic. Vse preveč se nam mudi, da bi zapravljali večere. Vse preveč odtujeni smo si, da bi si imeli še kaj povedati. Ravno zato bi morali zapeti. Da bi si med pesmijo pogledali v oči in si povedali vse, kar bi si že dolgo radi povedali. In kar se z besedami ne da več povedati. S tipkanjem še manj. "Tribalo bi zakantat", pravi stara dalmatinska pesem, morali bi zapeti. Morali bi zapeti, da bi pregnali žalost iz duše in dali srcu to, kar potrebuje. "Tribalo bi zakantat". Res... spet bi morali zapeti.

Suzi Pertot

nem koncertu, na katerem je odlična skupina izvajala pesmi iz prve svetovne vojne. Pesmi o trpljenju, pesmi jeze in upora. Pesmi smrti in pesmi ljubezni. Ljudje ne pojemo, ker smo veseli. Največkrat so pesmi žalostne. Skoraj vse pesmi so pravzaprav

se jih največkrat ne zavedamo, njihovo vrednost pa spoznamo, ko jih izgubimo ali ko so daleč, da jih lahko doseže samo pesem. Ljudje pravzaprav najraje pojemo, ko smo žalostni. Včasih pa postanemo žalostni, ko zapojemo. Zaradi pesmi samih in zaradi

Jadran Ispem in Sloga Tabor Televita

Zastavonoši v državnih ligah

Paradna konja slovenskega športa v dvoranskih moštvenih panogah bosta tudi letos Jadran Ispem pod košema in Sloga Tabor Televita pod mrežo. V košarki in odbojki sta to naša edina zastopnika v državnih prvenstvih, jadrancovci v C ligi Gold, slogaši v enotni B ligi. V obeh taborih so načrtovali novo sezono ob kontinuiteti, rezultati so bili namreč v minulemu letu več kot dobri.

Gregor Jerončič

Dean Oberdan

Oboji so na delu že skoraj mesec dni, ligaška tekmovanja se bodo pričela oktobra, zdaj pa je čas za pripravljalna srečanja in predprvenstvene turnirje. Pri Slogi Tabor sta glavni novici sprememba na klopi in odhod, po dveh sezonah, podajalca-veterana Stefana Rigonata. Krmilo moštva je po enem letu v Kanalu pri domačem Salonitu v prvi slovenski ligi spet prevzel povratnik Gregor Jerončič, ki je nadomestil Jasmina Čuturiča. Steber šesterke ostaja senator Francesco Biričanti, nekdanji državni reprezentant. Pri Slogi so bili na pragu senzacije, ko so se po posredovanju Biričantija dogovorili za igranje z legendarno italijansko odbojko Samuelejem Papijem, ki pa je naposled moral odkloniti sodelovanje zaradi zadolžitve v evropski odbojarski zvezi CEV. Od lanske postave ni več Goričanov Mateja Jurna in Dragana Pavloviča,

od Olympie je prišel libero Štefan Čavdek (namesto Nicholasa Privilegija), domačo dušo moštva pa še dalje predstavljata potrjena Vasilij Kante in David Cettolo (ostajajo tudi Nikola Ivanović, Marco Bolognesi in Antonio Iaccarino). Prevetritev prinaša prisotnost številnih mladincev v članski vrsti. Belo-rdeči se bodo tudi letos skušali čim bolj mirno obdržati v ugledni B ligi. V prvenstvu bodo

prvič nastopili v Repnu šele 22. oktobra, liga se začne teden prej. Lanski dosežek, play-off v prestižni državni košarkarski C ligi Silver, bi radi ponovili tudi v Jadranovem taboru. Na svojem mestu je ostal trener Dean Oberdan, pa tudi glavnina igralcev. Boleča je izguba kapetana Daniela Baticha, ki se je odločil za malce manjšo športno obveznost v nižji ligi pri matičnem Boru, pri katerem je začel svojo košarkarsko pot. V zameno pa se iz Toskane, kjer je bil zaradi delovnih obveznosti, vrača domov dolgoletni steber Saša Malalan. V prvo ekipo so sprejeli še nekaj obetavnih mladincev iz ostalih društev, ki sodelujejo pri projektu Jadran, potrjeni pa so Borut Ban, Matija Batich, Martin Ridolfi, Simon Cettolo, Samuel Zidarič, Carlo De Petris in Stanko Rajčič.

Po napovedih izvedencev bo C liga Gold še bolj zahtevna in zanimiva kot lani. Tekmovanje bodo jadrancovci pričeli v nedeljo, 1. oktobra, z deželni derbijem na Opčinah proti Cornu.

HC

Dramska družina SKPD F. B. Sedej Števerjan

V soboto nova premiera: Leto šlagerja

Vsakič, ko se končajo ponovitve zadnje uspešnice Dramske družine SKPD F. B. Sedej iz Števerjana, vsi, ki spremljamo njihovo navdušeno in skrbno zasnovano gledališko ustvarjanje, radovedno pričakujemo, kaj bodo novega postavili na oder. Njihove repertoarne izbire so namreč nepredvidljive. Števerjanski gledališki zanesenjaki so v nekem nenehnem raziskovalnem vrtincu, ki jih zavrtinči marsikam. Po bučni in hrupni "zbalkanizirani" *Aulularii* velikega latinskega dramatika Plavta, jih je letos odneslo čisto drugam: v sodobno gledališko ustvarjalno vrenje. Izbrali so namreč dramo

govoru svoje poglede na *Leto šlagerja* podal režiser Tomaž Krajnc. Tudi on odhaja, in sicer v Glasgow, kjer bo študiral režijo in se tako gledališču lahko posvečal poklicno, potem ko se je uspešno preizkusil kot režiser v Gledališki skupini KUD "Zarja" Trnovlje - Celje. Z njo je postavil na oder tudi *Machbeta* - drama bo na ogled kot nagradna predstava letošnjega niza *Gledališče na ocvrtem*. Za to režijo je Krajncu žirija na lanskem 55. Linhartovem srečanju podelila diplomu za izvirne režijske rešitve.

Kot nam je povedala Jasmin Kovic, so člani igralskega jedra števerjanske Dramske družine izrazili željo, da bi

lahko preveri, kaj bi bilo za igralce primernejše. Za to predstavo so pridobili tudi novega mladega člana, Jakoba Leopolijskega, ki bo tako doživel svoj odrski debi. Moški igralci so vedno dobrodošli, ker jih je navadno bolj težko dobiti, vsaj v ljubiteljskih vrstah. Za igro se je mladi Jakob navdušil na delavnici, ki jo je vodil igralec Nejc Jezernik iz omenjene gledališke skupine iz Celja, ki je obiskoval razne igralske tečaje, tudi na Škotskem. Delavnica je bila zelo uspešna, števerjanski igralci so odkrili marsikaj, sami pa pokazali razne sposobnosti z različnimi vajami. Kovičeva nam je o predstavi *Leto šlagerja* pojasnila, da je zgodba vsebinsko zelo zanimiva. V njej nastopajo štirje prijatelji, ki se po "naključju" najdejo spet na kraju, na katerem so se srečevali v najlepših mladih letih. Ta so se tragično iztekla ob smrti prijatelja. Za čudo jim je dano, da se spet srečajo vsi skupaj in skušajo razčistiti, kar je ostalo med njimi nedorečeno. Premiera *Leto šlagerja* (*Het jaar van de schlager*) Rika van den Bosa (v slovenščino je delo prevedla Tanja Mlaker, izšla je v zbirki štirih dram *Sodobna nizozemska drama* ob Borštnikovem srečanju 2013, ko so obravnavali sodobno nizozemsko dramatik - urednici izdaje sta Alja Predan, takratna umetniška direktorica Festivala Borštnikovo srečanje, in Lucia van Heteren, profesorica gledaliških študij na oddelku za umetnost, kulturo in medije univerze v Groningenu) v izvedbi števerjanskih igralcev bo v soboto, 16. septembra 2017, ob 20. uri v Sedejevem domu v Števerjanu.

se spoprijeli z dramo, in sicer v manjši zasedbi, tako da bi se lahko bolj natančno in natančno posvetili izoblikovanju likov. Kot rečeno, jih je presunila izvedba drame Blazinec, v Krajncovi režiji. Še sami so si zaželeli, da bi jih vodil ta mladi talentirani režiser, ki ima veliko idej in sodoben pristop k režijskemu delu. Zagotovila pa je, da se s tem sploh ne odpovedujejo "hišnemu" režiserju Franku Žerjalu, saj bodo z njim verjetno že v januarju začeli vaditi novo predstavo z večjo igralsko zasedbo. Kovičeva je mnenja, da Krajnc zelo dobro vadi z igralci in jih "vzgaja", in to se tudi obrestuje. Izbiro predstave so prepustili prav njemu, saj režiser najbolje

jaar van de schlager) Rika van den Bosa (v slovenščino je delo prevedla Tanja Mlaker, izšla je v zbirki štirih dram *Sodobna nizozemska drama* ob Borštnikovem srečanju 2013, ko so obravnavali sodobno nizozemsko dramatik - urednici izdaje sta Alja Predan, takratna umetniška direktorica Festivala Borštnikovo srečanje, in Lucia van Heteren, profesorica gledaliških študij na oddelku za umetnost, kulturo in medije univerze v Groningenu) v izvedbi števerjanskih igralcev bo v soboto, 16. septembra 2017, ob 20. uri v Sedejevem domu v Števerjanu.

/ str. 16
Iva Koršič

Skupnost družin Sončnica

Petdnevno potovanje po republiki Češki

Po nadvse uspešnih (sedmih!) potovanjih v prejšnjih letih se je Skupnost družin Sončnica tudi letos odločila, da svojim članom (mednje spada tudi gledališka skupina O'Klapa), prijateljem in drugim interesentom ponudi večdnevno potovanje po Češki z ogledom njenih najbolj značilnih turističnih znamenitosti. Potovanje je trajalo pet dni, od 20. do 24. avgusta, in je zaobjelo nekaj najlepših, pa tudi najbolj znanih čeških zgodovinskih, kulturnih, naravnih, pa tudi gastronomskih znamenitosti. Izlet nam je pomagala organizirati in koordinirati turistična agencija Sonček, ki je poskrbela tudi za izredno podkovano vodičko, ki nas je spremljala in asistirala od začetka do konca potovanja. Pohvala je namreč obvezna, saj nas je vodička popeljala marsikam in nam razkrila marsikaj, česar nekateri nismo videli na prejšnjih potovanjih po Češki. Pisana družina se je že ob šestih zjutraj odpravila z avtobusom izpred Centra Lojze Bratuž proti Rožemberku, idiličnemu naselju tik za mejnim prehodom Dolni Dvorišče z Avstrijo, ki je bil naš prvi cilj. Kraj je znan po istoimenskem gradu, ki se dviga nad Vltavo in nasekom. Grad se nahaja ob meandru reke na nižji vzpetini, kar je bilo seveda strateškega pomena. Rožemberk je bil last družine z istim imenom, ki je kasneje izumrla. Na gradu smo videli celotno opremo, pohištvo, posodo, oblačila, oklepe, orožje, trofeje. Natančen ogled grada in stiska s časom sta nas nato prisilila, da smo se v Češkem Krumlovu ustavili samo za krajši sprehod po glavni ulici tega ličnega zgodovinskega mesta, ki je na seznamu UNESCOve kulturne in naravne dediščine. Sledila je vožnja v zgodovinsko mesto Češke Budejovice, ki ga je ustanovil Otokar Premysl, danes pa so znane tudi zaradi pivovarne Budweiser. Tovarno smo si nato ogledali in poskusili to odlično češko pivo. Po večerji v hotelu smo se v večernih urah sprehodili tudi po mestnem jedru.

Naslednji dan smo nadaljevali pot do pravilnega gradu Hluboká, ki spominja na windsorski grad. Gre za drugi najbolj obiskan grad na Češkem (za Hradčani seveda). Sobane so raz-

košno opremljene s številnimi eksponati iz porcelana, stekla, orožjem in tapiserijami. Vidi se, da jih je opremila ženska roka iz družine Schwarzenberg. Sledila je vožnja do srednjeveškega mesta Tabor, ki so ga ustanovili Husiti leta 1420 kot obrambno utrdbo pred preganjavci, iz katerega še danes diha življenje starega mestnega jedra. Po daljšem postanku v mestu smo se odpravili proti Pragi, kamor smo prispeili v popoldanskih urah. Še pred prihodom v hotel smo si ogledali notranjost Plečnikove Cerkve Srca Jezusovega v okrožju Vinohrady, za katero je dobil navdih v starokrščanskih in antičnih vzorcih. Nekateri neutrudni potniki so si nato privoščili prve utrinke nočne Prage in čisto slučajno naleteli na koncert ob priložnosti obletnice zasedbe Prage leta 1968.

Tretji dan je bil najbolj naporen: prehodili smo okoli 14 km. Začeli smo z Višegrajskim pokopališčem, kjer se nahajajo ostanki mnogih čeških pomembnih mož, med katerimi izstopajo Dvorak, Smetana, Čapek in Mucha. Nato smo si ogledali Višegrad sam, z utrdbo, baziliko svetega Petra in Pavla, vrtove okoli palače Wallenstein, se sprehodili po Karlovem mostu in si nato privoščili kosilo pod njim. Sledil je sprehod mimo Smolenskoga stolpa in Karlove univerze na Václavov trg in nato po ulici Celetná na Staromestni trg, kjer smo počakali, da odbije znamenita astrološka ura, in občudovali njeno zapleteno delovanje. Odpravili smo se tudi v judovsko četrt, kjer se nahaja tudi zelo obiskano judovsko pokopališče. Po večerjali smo v tipični praški pivnici "U medvidku" in se nato izčrpani vrnili v hotel, kjer so si nekateri privoščili še skok v bazen.

Četrti dan so bili na vrsti Hradčani z gradom, pri katerem je imel veliko opravka naš arhitekt Plečnik, stolnica sv. Vida, sprehod po zlati ulički in ogled samostana Loreta, kjer hranijo monštranco z več kot šest tisoč diamanti. Praški grad je kljub srednjeveškemu videzu še vedno politična trdnjava, kakršna je bila nekoč, saj je tu sedež današnje češke vlade in predsednika, zato je celotno območje zelo zastraženo. Sledila je romantična plovba s trajektom po reki Vltavi,

po večerji pa povratek v center Prage, saj smo si mnogi želeli doživeti vzneseno vzdušje na Karlovem mostu v nočnih urah. Peti dan nas je čakala samo še vožnja do Brna, prestolnice Moravske, ki je danes nekakšna simbioza moderne arhitekture in starega mestnega jedra, v katerem se nahajata katedrala, samostan in mestna hiša. Še preden smo obiskali mesto, smo se ustavili pri Austerlitzu, kar je nemški izraz za Slavkov, to je kraj, ki je bil prizorišče slavne in nadvse uspešne Napoleonove bitke (znane tudi kot bitke treh cesarjev), v kateri se je spoprijel z nasprotnimi Rusi in Avstrijci. Kljub manjšemu številu vojakov je Napoleon s spretno taktiko namišljenega defenzivnega manevra uspel koncentrirati glavno nasprotnikovo vojsko tam, kjer je želel, medtem pa nepričakovano čelno napadel sovražnika. Po krajšem postanku v Brnu smo se nato veselo razpoloženi odpravili proti domu.

Večdnevni izlet je v celoti uspel, bodisi zaradi naklonjenega vremena, bodisi zaradi tega, ker nam je uspelo realizirati vse, kar smo si zadali, še več, imeli smo vodičko, ki je bila pravcata enciklopedija znanja in odlična poznavalka Češke republike, njene ekonomije, zgodovine, geografije, umetnostne zgodovine. Ta nas je dobesedno zasipavala z informacijami in poskrbela, da je bila vsaka minutka našega dneva dobro izkoriščena. Za nameček se je med udeleženci ustvarilo prijetno, prijateljsko in sodelovalno vzdušje, ki je še kako potrebno za večdnevno sobivanje in razumevanje med potniki. Na koncu tega kratkega poročila petdnevnega potovanja lahko mirno zapišem, da je zamisel, ki smo jo s pomočjo agencije Sonček realizirali, odlično uspela, ne samo po zaslugi obeh organizatoric, predsednice Sončnice Mirjam Bratine in odbornice Katerine Ferletič, ki sta začrtali in udeležili celoten projekt, ampak tudi po zaslugi vseh tistih, ki so se trudili, da je vse teklo brezhibno in brez zapletov. Naj na tem mestu omenim predvsem "koordinatorja" Andreja Vogriča in zraven njega vse tiste, ki so kot po navadi poskrbeli za to, da nismo bili nikoli ne lačni ne žejni...

Adrijan Pahor

S 15. strani

V soboto nova premiera ...

Ob režiserju Tomažu Krajncu, ki je poskrbel tudi za dramaturgijo, sodelujejo Patrick Quaggiato, ki je priredil glasbo, izvajala jo bo v živo kitaristka Mia Marinič iz Goriških Brd, Carlotta Nanut, ki je izbrala kostume, Jan Leopoli, svetovalec za govor, Marko Lutman, oblikovalec luči, Janez Terpin, tehnični vodja, Katja Dorni, inšpicientka, in Monika Zajšek, svetovalka za gib in koreografijo. Na odru pa bomo videli Marinko Černič (Bas), Jakoba Leopolija (Thomas), Tadeja Lukmana (Jesse). - Mimogrede nam je Kovičeva še zaupala, da bo v kratkem Mladinska skupina M+ začela z novo produkcijo, spet v režiji Patrizie Jurinčič Finžgar.

Režiser Tomaž Krajnc nam je v kratkem pogovoru razkril, da je tekst po naključju prebral v zbirki *Sodobne nizozemske drame*. Takoj je v njem vzbudil zanimanje in vrsto občutkov. Tekst je nato ležal na polici in v njegovih mislih že nekaj let in zelo rad bi ga postavil na oder. Ko mu je Jasmin Kovic predlagala, da bi on režiral kaj v Števerjanu, je takoj pomislil, da bi bil ta tekst zelo primeren. Števerjanske igralce namreč pozna kot zrele izvajalce, ki se resno, natančno in zavzeto lo-

tevajo vsakega novega gledališkega načrta. To je razbral z njihovih nastopov na Linhartovih srečanjih. Obdržal je izvirni naslov drame, čeprav v predstavi se ni bistveno zaustavil ob tem, da se je neizgovarljivo pripetila, medtem ko so v avtu poslušali neko popularno nemško popevko. Sam se je bolj osredinil na osvetlitev občutkov, občutij, emocij, ki jih občutijo protagonisti, še posebej po prometni nesreči, ki jim je spremenila življenje. Besedilo ga je prevzelo tudi zato, ker načenja cel kup, tudi etičnih vprašanj, nanje sicer ne daje odgovorov, ampak jih pušča nerazrešena. Krajnc bo vesel, če bo v dvorani ob ogledu predstave vsak gledalec poiskal in našel svoj odgovor in imel svoje mnenje in razlago o odskem dogajanju. Konec je namreč odprt. Seveda ne ve, kako bodo gledalci sprejeli predstavo. Sam je z njeno izdelavo zadovoljen, ker so se igralci zelo potrudili, da bi čim boljše orisali dramske like in posredovali njihova občutja. Veliko so vadili, celo do Celja so se vozili na vaje. Najbolj uspešna in posrečena se mu je zdela tista vaja v Celju na prostem, na nekem parkirišču v pravem avtu, ko so se igralci zelo vživeli v to "ambientalno"

dogajanje. Prav ta vaja je veliko doprinesla k izoblikovanju celote. Pri študiju predstave ni bilo večjih težav, je zagotovil Krajnc; vsakič so sicer odkrivali nove dimenzije tega teksta. Igralci so pri prvih vajah besedilo še malce "tipali", ker ga pač niso poznali in niso vedeli, kam "gre moja vizija in kaj bom želel od njih", je bil iskren Krajnc. Potem pa so ga takoj sprejeli, tudi zato ker ponuja veliko možnosti za interpretacijo. O besedilu je mnenja, da ne daje kakih posebnih sporočil, ampak oddaja neke emocije. Njemu je šlo prav najbolj za to, da iz teksta privrejo čutenja, psihološke nianse. Zanimalo ga je, da se razkrijejo psihološke emocionalne posledice, ki jih ima nesrečni dogodek na nekdanje brezskrbno skupino prijateljev. Štirje posamezniki so zelo povezani in nesreča jim je odvzela možnost razčistiti marsikaj v odnosih. Nenavadna situacija, v kateri se znajdejo, pa jim daje priložnost, da razrešijo, česar niso mogli prej.

Kako bo vse to odmevalo v Sečevem domu v Števerjanu, bomo videli **v soboto, 16., na premieri in v nedeljo, 17. septembra**, ko bo prva ponovitev predstave *Leto šlagerja* v sklopu niza *Gledališče na ocvrtem*.

Nov način doživljanja tretje življenjske dobe

- Nastanitev v apartmaje za eno osebo
- Osebna nega
- Domača kuhinja prilagojena po potrebi
- 24-urna pomoč z našim osebjem
- Zdravniška in medicinska zunanja oskrba
- Vsakodnevno čiščenje prostorov
- Razne družabnosti
- Interna pralnica

Kakovostna alternativa domu za ostarele

Silicanum residence za starejše
Ulica degli Scogli 53 - 34170 Gorica - Tel. 0481 538556
Cell. 335.1395483 - info@silicanum.com
www.silicanum.com